

Kockstöpuz.
Lärobok
i
Finska
språket

3

U. B.

UNIV. BIBLIOTH.
* 1904 *
HELSINGFORS

Lärobok i Finska språket

af

U. K. Kockström.

Tredje delen.

Helsingfors,

Finska Litteratur-sällskapets tryckeri, 1872.

G. W. Eblunds förlag.

Handbook of the ...

U. S. ...

...

...

...

...

Hundraionde lektion.

Kardinaltal:	Ordningstal:
1 Yksi	Ensimmäinen.
2 Kaksi	toinen.
3 Kolme	kolmas
4 Neljä	neljäs.
5 Viisi(-te)	viides.
6 Kuusi(-te)	kuudes.
7 Seitsemän	seitsemäs.
8 Kahdeksan	kahdeksäs.
9 Yhdeksän	yhdeksäs.
10 Kymmenen	kymmenes.
100 Sata	sadas.
1000 Tuhat	tuhannes.
1000000 Miljona	miljonas.

§ 122. De särffilda kasus af ordningstalen bildas sålunda, att ändelsen nte sättes till det motsvarande kardinaltalets stam. Till den sålunda bildade stammen sättes sedan kasusändelserna.

Anm. Såsom af exemplen synes hafwa yksi och kaksi till ordningstal ensimmäinen och toinen. I kolme förvandlas e till a.

§ 123. Då kardinaltalen icke utgöra subjekt eller objekt, böjas de med fitt substantivum, som i likhet med kardinaltalet står i singularis t. ex. neljälle miehelle.

Anm. 1. Yksi utgör alltid bestämning och böjes i likhet med fitt hufvudord. Yksi utsättes, om tomvigten hwilar derpå, eljest angifwer redan nominet ensamt enheten.

Anm. 2. De indifinita pron. pari, moni följa samma regler som räkneorden.

Anm. 3. Vid de ord i finskan, hvilka användas blott i plur., står kardinaltalet som attribut i pluralis.

Tre gösjar stå på backen. Min broder är den tredje eleven i skolans andra klass. Denna gösje är den sjunde eleven. Fem gösjar leka på gården. Den femte gössen har en boll i handen. Lärarn gaf en bok till skänks åt den sjette eleven i tredje klassen. Husbonden köpte af smeden tre nya knifwar. En knif gaf han åt mig, den andra åt min broder, den tredje lånade han åt drengen på två dagar. Husbonden betalte åt de tre männen, hvilka gräfstade på åfern, sju mark. Min yngste broder, som är i nionde året, är i skolans andra klass. Skräddaren som nu är hos oss, köpte af handelsmannen tre saxar. Vi foro till staden med två hästar. Husbonden lofwade åt gubben, som hade arbetat på åfern par mark. Gubben war icke nöjd med par mark.

Koulussamme on yhdeksän luokkaa. Tässä ei ole kymmenettä luokkaa. Veljeni joka on kolmannen luokan toinen poika, käy yhdeksättä vuotta. Kaikki viidennen luokan pojat ovat ahkerat. He pääsevät ki kaikki kuudenteen luokkaan. Räätäli osti kahdet saxet, joista hän maksoi viisi markkaa. Minä istun neljäntenä poikana seitsemännessä luokassa. Yhdenkö markan ainoastaan sait palkinnoksi vaivastasi? Yhden. Tänäpänä on kylässämme kolmet häät. Kaksiin häihin minäki menen. Emäntä sanoi tyttölle pari sanaa, mutta tyttö ei parista sanasta huolinut. Ukolle, joka pyysi pari markkaa lainaksi, isäntä sanoi: „et parilla markalla pitkälle pääse“.

Hundrationde lektion.

Kardinaltal:	Ordningstal:
20 Kaksikymmentä	kakdeskymmenes.
30 Kolmekymmentä	kolmaskymmenes.
40 Neljäkymmentä	neljäskymmenes.
50 Viisikymmentä	viideskymmenes.
60 Kuusikymmentä	kuudeskymmenes.
70 Seitsemänkymmentä	seitsemäskymmenes.
80 Kahdeksänkymmentä	kahdeksäskymmenes.
90 Yhdeksänkymmentä	yhdeksäskymmenes.
200 Kaksisataa	kahdessadas.
500 Viisisataa	viidessadas.
3000 Kolmetuhatta	kolmastuhannes.
4000000 Neljämiljonaa	neljäsmiljonas.

§ 124. De jemna tio=hundra=tusentalen o. s. w. bildas genom sammansättning af de enkla räkneorden sålunda, att i kardinaltalen det ord, som betecknar tio=hundra=tusentalet sättes i kasus partitivus. Från kardinaltalen fås de motsvarande ordningstalen på wanligt sätt.

Anm. I dessa böjas det sammansatta talets begge ord, t. ex. kahdelle kymmenelle miehelle.

I denna by finnes 70 hemman. Vår husbonde sålde åt eder granne 30 tunnor hafra. I låren finnes 50 tunnor korn. 2050 fiender belägra staden. Stadens försvarare äro 1780. De försvara staden hjeltmodigt. Min äldste broder är i 30:de året. Min fader är i 50:de året, min moder i 40:de året. Jag köpte af eder husbonde en tunna råg, för hwilken jag betalte 30 marf. Husbonden sådde i den der stora åfern, som är bredwid eder äng, 20 tunnor hafra.

Sota alkoi vuonna 1740 ja loppui vuonna 1750. Sodassa kaatui 4000 miestä. Isäni kuoli neljäskym-

menen vuoden vanhana. Isäntä myi kaupiamiehelle kaksikymmentä tynnyriä kauroja ja kolmekymmentä tynnyriä ohria. Aitan isoimmassa hinkalossa on viisikymmentä tynnyriä ohria. Isäntä maksoi palkan kolmelle kymmenelle miehelle. Minä ostin tynnyrin ohria kahdella kymmenellä markalla. Naapuri kylvi tuohon suureen peltoon, joka on toisella puolella virtaa, kolme tynnyriä ohria.

Sundraelfte lektion.

Kardinaltal:	Ordnungstal:
11 Yksitoista (yksi toista kymmentä)	yhdestoista.
12 Kaksitoista	kahdestoista.
13 Kolmetoista	kolmastoista.
19 yhdeksäntoista	yhdeksästoista.
21 Yksikolmatta	yhdeskolmatta.
25 Viisikolmatta	viideskolmatta.
36 Kuusineljättä	kuudesneljättä.
43 Kolmeviidettä	kolmasviidettä.
85 Viisiyhdeksättä	viidesyhdeksättä.
105 Sataviisi	sataviides.
115 Sataviisitoista	sataviidestoista.
125 Sataviisikolmatta	sataviideskolmatta.

§ 125. Talem emellen de jemna tiotalen återges sålunda, att det ord, som anger tiotalet sättes i kasus partitivus. I dessa böjes blott enhetstalet, t. ex. kahdelletoista. I de tal, som öfverståiga ett hundra, ett tusen, sättes sata, tuhat främst och böjas icke.

Anm. Dessa tal kunna äfwen återgifvas på samma sätt som i swenskan.

Desse fem man kommo,
Nämät viisi miestä tulivat.

Ut desse fem man,
näille viidelle miehelle.

§ 126. Om ett kardinaltal föregås af ett pronomen, står detta i pluralis, och om det hör till subjektet står satsens predikat äfwen i pluralis.

I den här byn finnas 13 hemman. 18 personer skära som bäst råg på vår åker. Gumman gaf mat åt 11 kor. Gårdens husbonde gif till ången med 16 man. Uti vår flaf finnes 34 gosfar. Klasjens 17:de gosfe är sjuk. Min broder är en god jägare. Han sköt i går 4 tjädrar och 11 hjerpår. Husbonden sålde 135 lispund hö till staden och erhöll för lispundet 43 penni. Desse två man äro från kyrkbyn. Med dessa tre hästar ämna wi resa till staden. Jag köpte af stadens bästa sfräddare dessa två roddar för 125 marf. Min fader sålde sin bästa häst för 189 marf.

Minä menin metsään kolmentoista miehen kanssa. Isäntä maksoi palkan noille kahdelletoista miehelle. Nämät kolme poikaa ovat naapurin talosta. Neljätoista lehmää tulee pitkin maantietä. Kolmannentoista lehmän kaulassa on kello. Ladossa on heiniä kahdelletoista lehmälle ja seitsemälletoista hevoselle. Eräs vanha ukko antoi viidelletoista pojalle kaksineljättä omenaa. Kaupungin suurimmassa koulussa on satakolmekahdeksatta poikaa. Kuusitoista poikaa meni muihin kouluihin. Kalastaja, joka asuu tuossa töllissä järven rannalla, myi kaloja kaupunkiin ja sai nautalta neljä kolmatta penniä. Veljeni, joka on kolmentoista vuoden vanha, käy koulua kaupungissa. Hän istuu viidentenä-kolmatta paikana neljännessä luokassa. Me neljä poikaa jaksamme kyllä tuon kiven nosta. Niillä kolmella markalla, jotka sain isältäni, minä ostin kaksi hyvää kirjaa.

Hundratolfte lektion.

Säg, sano!

Gif, anna!

§ 127. Genom modus imperativus utfäges handlingen såsom befalld.

§ 128. Af imperativus användes i sing. wauligen blott 2:dra person som har ingen ändelse, så att blott stammen begagnas, som genom aspiration är sluten.

Öfwerwäg din egen ställning, gif aktning äfwen åt en annan, arvaa oma tilasi, anna arvo toisellekin!

§ 129. Efter imperativus sättas det totala objektet i nominativus.

§ 130. Efter en af imperativus beroende infinitivus sättas totala objektet äfwen i nominativus.

Stig tidigt upp om morgonen! Läs alltid din lexa, så att du kan wäl! Öppna dörren åt den lilla gossen, som begär att slippa i rummet. Kom ihåg att skicka detta bref åt min vän! Skicka denna bok, hwilken du fick till låns af min äldre broder, ännu i aften tillbaka åt honom, ty han behöfwer den tidigt i morgon! Sök goda fällskap och undwik onda! Sätt min faders bok tillbaka på hyllan. Erkänn alltid dina fel! Spänn hästen för wagnen! War nöjd med det du har! Låna åt mig 25 mark! Kom ihåg warningen! Hör den fattige mannens bön! Bed och arbeta! Bered, o gosse, genom flit och goda seder glädje åt dina föräldrar!

Tyydy vähääнки, jos joku sen hyvästä sydäimestä sinulle antaa! Auta tarvitsevaisia! Anna tämä kirja tuolle pojalle! Valjasta hevonen! Karta aina niitä ihmisiä, joilla on pahat tavat! Tunnusta vikasi! Rukoille, tee työtä ja rakasta isänmaatasi! Lupa olla hyvä aina,

niin saat olla hyvien ystävien seurassa! Lainaa, jos voit, minulle neljäviidettä markkaa täksi viikoksi! Pane ovi lukkoon ja ota avain lukosta pois! Muista antaa tämä kirje kirkkoherralle! Ota kirves laattialta ja lyö se seinään niin korkealle, etteivät lapset saa sitä käsiinsä!

Ota vastahan varoitus,
ojennukseksi opetus!

Sundratrettonde lektion.

Sägom, sanokaamme!
Sägen, sanokaatte!

§ 131. Af imperativus användes i plur. wanligen blott 1:sta och 2:dra person.

§ 132. Imperativus har modusändelsen **ka** eller **kä**, som sättes emellan personaländelserna och stammen. 1 pers. pl. har till ändelse **h-mme**, 2 pers. **h-tte**, hwaremellan sättes den vokal, som står framför **h**. **H** bortlemnas wanligen och de korta stafwelserna sammandragas **kahamme** och **kahatte** till **kaamme** och **kaatte**. I andra person brukas wanligen i stället för **kaatte** eller **käätte** en kortare form **kaa** eller **kää**.

Anm. Muralis af imperativus fås då lättast sålunda, att i 1:sta person sättes **kaamme** eller **käämme**, i 2:dra pers. **kaa** eller **kää** till stammen.

Låtom oß gå, menkäämme!
Kommen, tulkaa!
Lofwen, luvatkaa!

§ 133. I verba, hwilkas bindvokal är **e**, och i verba kontrakta gäller framför stafwelser, som börja med **k**, det samma som framför infinitivus ändelse.

Sluten edert arbete och kommen hem, ty solen har redan gått ner! Hemten äfwen hem med eder husbondens lilla gosse, som plockar bär på sweden! Eätom of läsa! Eäsen, gosfar, alltid edra leror så, att j kunnen dem wäl! Wänten här, tills jag kommer tillbaka! Hwilom här, tills regnet har upphört! Hörom, huru wacker den lilla fogeln sjunger, som sitter i den höga aspens topp! Öppnen dörren åt den främmande mannen! Om du träffar min broder, så gif detta bref åt honom! Hörom hästarne i hagen! Hemta boken, hwilken du fick till låns af mig, tillbaka ännu i afton! Sätten böckerna tillbaka på hyllan! Återwänden hem från skogen, innan det blir mörkt! Om j bedjen och arbeten, så bereden j rikedom åt fosterlandet. Finlands jordbrukare, waren slitige, plöjen årarne och förwärfwen med plogen rikedom! Bereden, Finlands söner, genom slit, omsorg och redlighet lycka och ära åt fosterlandet!

Viekäämme tämä poika, jonka naapurin veli toi tänne, kotia hänen vanhempiansa luo! Antakaa ruokaa, tuolle köyhälle ukolle! Menkää kotia jo, sillä jos vielä vähän aikaa viivytte, niin tulee kovin pimeä! Ampukaa tuo suuri haukka, joka istuu haavan latvassa! Hakekaa kirjaani, jonka hukkasitte, ja, kun olette sen löytäneet, niin antakaa se minulle! Menkäämme tuonne järven rannalle ja istukaamme puitten varjoon! Viekkää, miehet, aurat pellolle ja kyntäkää ahkeraan! Hakatkaa puut, jotka ovat riihen edessä, kappaleiksi, se on isännän käsky! Totelkaa, lapset, vanhempianne! Anna tämä kirja lahjaksi tuolle pojalle, joka ahkeruudellansa on saattanut vanhemmillensa niin paljon iloa!

Hundrafjortonde lektion.

Lofwa icke, älä lupaa!

Gif icke, älä anna!

§ 134. Nefande imperativus bildas genom imperativus af nefnings verbet och verbets stam, som genom aspiration är slutet.

Lofwen icke, älkää luvatko!

Gån icke, älkää menkö!

§ 135. I plur. af nefande imperativus fogas ko eller kö till verbets stam.

Lofwa icke åt någon mer än du kan uppfylla! Låna icke åt någon boken, hwilken du fick till låns af mig! Gifwen icke belöningar åt dessa gossar, ty de hafwa varit late! Kommen icke till oss i morgon, ty wi äro icke hemma! Söndra icke taflan, hwilken din fader köpte åt dig! Skjutom icke den wackra dufwan, som sitter på trädets quist! Följom icke denne listige mans råd! Gån icke på isen, gossar, ty den är swag ännu! Undwiken listiga menniskors jällskap! Lemnen icke till morgondagen, hwad j kunnen göra i dag! Huggen icke sönder bräden, hwilka äro under bänken i stugan, ty husbonden har förbjudit det! Släppen icke fölet ut från stallet! Begifwom oss icke med denna dåliga båt på sjön! Lemnen icke hästen på återn! Betala icke åt gubben för rofworna så mycket som han begär för dem! Sån icke dessa frön i återn, förrän j hafwen försökt, om de gro! Skären icke rågen, utan plöjen på återn till des regnet har upphört! Rasten icke, gossar, stenar på gården! Bereden icke, barn, sorg åt edra föräldrar! Sann lycka och glädje äro flitens och arbetets stora belöningar. Waren, Finlands innewånare, fromme och flitige, älsken Gud och fosterlandet!

Älä anna tuota kirjaa lapselle! Älkää, pojat, viskelkö kiviä pihassa, sillä isänne on sen kieltänyt! Viekäämme nämät kirjeet isännälle, joka parhaillansa kylvää pellolla! Älkää panko maata vielä! Älkää seuratko huonoja esimerkkiä! Älkää, lapset, mitään sanoko, kun vanhemmat ihmiset puhuvat! Lainatkaa minulle sataviisikolmatta markkaa tulevaan viikkoon! Älkäämme menkö järvelle, ennenkuin tuuli on lakanut! Älä jätä tallin ovea auki, etteivät varsat pääse ulos! Älkää ampuko tuota kaunista kyhkyistä, joka istuu kivellä portaiden edessä! Koettakaa, itävätkö siemenet, ennenkuin kylvätte niitä peltoon! Älä unhot, mitä tuolle hurskaalle miehelle lupasit!

Guudrafemtonde lektion.

Må han säga, sanokoon!

Må han icke säga, älköön sanoko!

Må de säga, sanokoot!

Må de icke säga, älkööt sanoko!

§ 136. Genom modus optativus utfäges handlingen såsom önskad eller medgifwen.

§ 137. Modus optativus förekommer wauligen blott i 3 person. I sing. är personaländelsen *h-n*, i plur. *h-t*. Modustillägget är *ko* eller *kö*. Föröfrigt bildas optativus i likhet med imperativus.

Swär och en följe goda föredömen! Må hwarje menniska inse, huru wigtig arbetsamheten är och huru neslig lätjan! Må alla menniskor hata lätjan! Lärarne uppmane sina elever till flit! Måtte alla elever ihågkomma sina lärares uppmaningar! Föräldrarne öfwe tidigt sina

barn i goda seder! Måtte eder husbonde, som är rik, hjälpa denne duglige och fromme man, som har varit sjuå hela sista vintern och derigenom råfat i så stor fattigdom, att han icke kan lesa utan andra menniskors hjälp! Må edra föräldrar icke glömma hvad de lofwade åt mig! Må icke någon vara missnöjd med sin lott! Om du har litet, så var dock nöjd, ty rikast är den, hwilken är nöjd med det, som han har! Svar och en söke sitt förståndsupplysning!

Isänmaa olkoon kaikille rakas! Tuon hurskaan ja viisaan miehen sanat olkoot meille aina rakkaat! Pojat istukoot aina hiljaa koulussa ja kuunnelkoot tarkasti opettajien sanoja! Älköön kukaan liikuttako isäni kirjoja, jotka ovat pöydällä hänen kamarissansa! Lapset älkööt mitään sanoko, kun vanhemmat ihmiset puhuvat! Poika älköön isänsä tahtoa vastaan ottako pyssyä naulasta! Vanhemmat kehoittakoot lapsiansa ahkeruuteen ja harjoittakoot niitä hyviin tapoihin! Lapset älkööt unhottako vanhempiansa kehoituksia! Ymmärtäköön jokainen, että laiskuus on kaiken pahuden juuri! Lukekaa, rakkaat lapset, hyviä kirjoja ja hakekaa niistä valaistusta ymmärryksellenne sekä parannusta tahdollenne!

Sundrasextonde lektion.

Sag känner icke desse ryttbare män,
 En tunne noita kuuluisia miehiä.
 I denna by finnes icke fruktbara åkrar,
 Tässä kylässä ei ole viljavia peltoja.

§ 138. Härledda ord på va, vä, sa, sä bortkastade eller ä framför plur. i.

§ 139. Partitivus sing. i superlativus hos adjektiverna bildas vanligast sålunda, att ta eller tä sättes till superlativens nominativus t. ex. isoin, isointa, kuuluisin, kuuluisinta.

Den wackra blommans doft är angenäm. De wackra blommorna wixna snart. Dagen uppriffar de wackra blommorna. Goda seder pryda menniskan. Genom flit och goda seder förwärfwa lärjungarne sina lärares kärlek. Wahren, gossar, flitige och förkofren eder i kunskaper och goda seder! Hafwen j läst om de frigisse och ryktbare män, om hwilka jag har läst ur denna bok, hwilken jag fick till julklapp af mina föräldrar? Modren söker sin yngste son. Jag har icke förr ätit så smalliga nötter som de äro, hwilka du skänkte åt mig. Wär husbonde blef förargad på skomakaren, som icke hade gjort åt honom pårliga stöflar. I denna socken finnes fiffrika sjöar, goda ängar och fruktbara åkrar.

Tässä pitäjässä ei ole kalaisia järviä eikä viljavia peltoja. Sedälläni on suuria ja viljavia peltoja. Älä lainaa parainta kirjaasi tuolle pojalle! Isä torui vanhinta poikaansa, joka oli ollut laiska koulussa. Tästä uudesta kirjastani olen lukenut niistä kuuluisista ja sotaisista miehistä, joista setäni monta kertaa on ker-tonut minulle. Kukat ja puut, jotka kasvavat teidän puutarhassanne, ovat ihanat. Lapset iloitsivat, kun saivat niin makuisia pähkinöitä. Kun katselemme kukkien ja puitten kauneutta, niin ihastumme. Ihanat kukat kaunistavat meidän puutarhaamme. Pojat, jotka edistyvät tiedossa ja hyvissä tavoissa, saavat sekä opettajiensa että muittenkin ihmisien rakkautta.

Sundrafjuttonde lektion.

Denne gosse är faderlös, tämä poika on isätön.
 Ut denne faderløse gosse, tälle isättömälle pojalle.

§ 140. De adjektiver, hvilka i nominativus singularis sluta med ändelsen ton eller tön, kallas karitiva adjektiver. De utmärka brist eller saknad.

§ 141. De karitiva adjektivena bortlemna a och ä framför i.

1 Anm. Stammen i de karitiva adjektivena erhålles sålunda, att nominativus slutstafwelse ton eller tön förwandlas till -ttoma eller -ttöma.

Anm. 2 kasus partitivus singularis bildas i dessa adjektiver sålunda, att ta eller tä sättes till nominativus.

Mannen, som kom hit med dessa två ännu hästar, var obekant för oss. Säg du icke den obekante mannen? Vår husbonde lånade sin wagn åt den obekante mannen. Denne faderløse gosses moder arbetar flitigt, ty hon måste med sina händers arbete lifnära sig och sina barn. Gifwen hjälp åt de faderløse barnen! Gläd dig icke åt andras olycka! Gif icke hjälp åt desse late och wårdsløse män! Hjelp den olycklige, men icke den, som är lat och wårdslös! Bry dig icke om den högmådige och otacksamme mannen, som så swårt har förolämpat dig! War tacksam emot dem, hvilka göra dig godt! Våra soldater hafwa genom sitt hjeltmod besegrat fienderna och beredt lycka och ära åt fosterlandet. De tacksamme innewånarne älska fäderneslandets hjeltmodige försvarare och gifwa åt dem stora belöningar.

Meille on tunte maton, missä se urhoollinen mies, joka muutti pois tästä kylästä, nyt asuu. Se kiittämätön mies, jota aina rakastit, on kovin pahoittanut sinun mieltäsi. Älä sitä kiittämätöntä ja ylpeätä miestä

enää rakasta! Mies, joka asuu tuossa vanhassa töllissä järven rannalla, on aina elänyt laiskana ja huolimattomana. Hän on huonolla elämällensä joutunut suureen onnettomuuteen. Opettaja torui laiskaa ja huolimattonta poikaa. Älkää toruko tuota poikaa, sillä hän on viaton! Miksi tuon viattoman pojan mieltä pahoitat? Älköön kukaan iloitko toisen onnettomuudesta, vaan antakoon jokainen, joka voi, apua onnettomille! Antakaamme apua noille isättömille lapsille, joitten äiti on kovin köyhä ja joka ainoastaan käsiensä työllä voi elättää lapsiansa! Rakastakaamme ja palakitkaamme isänmaan urhoollisia puolustajojta, jotka meidän tähtemme niin urhoollisesti ovat taistelleet sekä voittaneet kunniaa ja onnea isänmaalle!

Hundraadertonde lektion.

Potentialis:

§ 142. Genom modus potentialis; utfäges den verbala handlingen såsom möjlig.

Prebens:

Sag	muuttanen	Sag	för icke	en muuttane
Du	muuttanet	Du	flytta	et muuttane
Han	muuttanee	Han		ei muuttane.

Pluralis:

Vi föra	muuttanemme	Vi föra icke	emme muuttane
I fören	muuttanette	I	flytta, ette muuttane
De föra	muuttanevat	De	eivät muuttane.

§ 143. Potentialis utmärkes i finskan genom ändelsen ne, som sättes emellan stammen och personaländelserna.

§ 144. Det nekande potentialis bildas i lifhet med nekande presens i indikativus, blott att här modusändelsen ne fogas efter verbets stam.

Jag tör få denna bok till låns af min vän. Du tör skänka denna blomma åt min syster. Gossen lär taga boken från väskan. I tören snart flytta till landet. Vi töra bo på landet hela sommaren. Edra föräldrar lära hjälpa den fattiga qvinnan, som bor i den lilla kajan på flodens strand. Du tör icke komma ihåg, hvad jag sade åt dig. Gossarne, hwilka sprungo upp på backen, töra ämna leka der. Gårdens lilla gosse och flicka, hwilka redan i dagsgrynningen gingo i skogen, töra plöcka smultron och blåbär der. De lära sälja bären i staden. I tören icke få för edra bär så mycket som i begären för dem. Vår granne tör sälja sin gård, om någon will köpa den. Fiskaren, som bor uti den lilla kajan på sjöns strand, lär få mycket fiff med sin not. Han förde i går till staden två lispund abborrar och ett lispund gäddor. Gubben lär föra brannarne, hwilka han fick i dag, till skänks åt kyrkoherden. Vi töra icke dröja i staden till aftonen. Husbonden tör icke gifwa betalning åt eder, förrän i hafwen slutat arbetet. I tören icke få arbetet slut ännu i dag. Husbonden tör så och drengarne töra plöja på åkern hela dagen. Husbonden tör icke så dessa frön i åkern, förrän han har försökt, om de gro. Backra träd och blommor töra snart pryda eder trädgård. Regnet tör nu uppskrifva trädgårdens träd och blommor. Du tör icke gifwa denna bok till låns åt mig. Edra föräldrar töra icke köpa åt eder böcker, om i icke ären slitiga. Nästan alla menniskor frukta friget och älska freden, men du allena tör älska frig och soldater, derföre att äfwen din fader älskar dem.

Tuo koivu kasvanee vielä isommaksi, jos ette ota siitä jälttä. Sinä ostanet kaupungista vaunut ja

tuonet ne kotia jo huomenna. Et ostane tätä hevosta. Poika ei löytäne kelkaansa, jonka jätti puutarhaan puun Juurelle. Tytöt, jotka jo päivän koitteessa menivät metsään, poiminevat siellä koko päivän mansikoita ja mustikoita. He eivät aikone tulla kotia ennenkuin myöhään illalla. Isämme, joka huomenna menee kaupunkiin, aikonee viipyä siellä tämän viikon. Te ette viipyne kaupungissa viikkoa. Kalastajanne, jolta eilen ostin kaksi leiviskää ahvenia ja yhden leiviskän haukia, sanee paljon kaloja nuotalla. Talon miehet, jotka parhaillansa ovat nuotalla, saanevat lahnoja niin paljon, että taitanevat myydä meillekin. Ukko, joka on pellolla, ei jaksane tehdä työtä ahkeraan. Isäntä kyntänee pellolla iltaan asti. Ette kyntäne enää, vaan kaivanette pellon oja syvemmiksi. Sisaresi antanee ne kauniit kukat, jotka hän toi puutarhasta, ystävällensä, joka ei viipyne täällä kauvaa. Opettajat kiittänevät ja rakastanevat tuota ahkeraa ja hyvää poikaa. Sinä, joka oletkin urhoollinen sotamies, rakastanet sotaa, mutta me kaikki vihaamme sotaa ja rakastamme rauhaa.

Sundranittonde lektionen.

Singularis:

Sag	} tör fomma	tullen	Sag	} tör icke fomma	en tulle
Du		tullet	Du		et tulle
Han		tullee	Han		ei tulle.

Pluralis:

Wi törä fomma tullemme   Wi törä icke fomma emme tulle
o. f. w.

Singularis:

Jag tör lofwa, luvannen. Jag tör icke lofwa, en luvanne

Pluralis:

Wi töra lofwa, luvannemme. Wi töra icke lofwa, emme luvanne.

§ 145. I verba med e till bindvokal och i verba kontrakta gäller framför modusändelsen ne detsamma som framför participiums ändelse.

Wi töra fara till staden i morgon, om wädret är wackert. Mina föräldrar töra icke komma till staden med oss. Gårdens män töra räffa på ängen. Du tör förtjena mycket penningar med ditt arbete. Gårdens drengar töra som bäst hugga wed i skogen. De töra icke återwända hem från skogen, förrän i öfvermorgon. Den lilla gösken tör frukta för hunden, som sitter på landsvägen. Nästan alla byns innewanare töra skära råg på den stora åkern, som är på andra sidan om floden. Den arga hunden, som sitter framför trappan, tör bita dig, om du går nära den. Slickan, som gick till stranden, tör twätta sig der. Kyrkoherden tör wara sjuk emedan han icke war i kyrkan i går. Wär wärldinna lär icke köpa wäffstolen af snickaren, emedan han begär så mycket för den. Du tör icke låna penningar åt denne obekante man. Husbonden tör belöna dig wäl för ditt arbete. Konungen tör låta hemta wapen åt soldaterna från utlandet. Stadens innewanare töra wänta konungen och drottningen till staden, emedan de pryda husen med blommor och gröna fransar.

Emäntä kutonee kangasta. Emännän tytär ei vielä osanee kutoa kangasta. Tuon lähteen vesi, kelvannee juomaksi. Tämän kaivon vesi ei kelvanne juomaksi. Isänne kävellee vielä puutarhassa. Te seurannette ystäviänne heidän kotiinsa. Isäntä palkinnee

sinua hyvin, jos teet työtä ahkeraan. Hän ei palkinne sinua, ennenkuin olet työsi lopettanut. Minä lainanen kirjani sinulle, jos lupaat lukea ahkerasti. Poika, joka istuu tuolilla pöydän vieressä lukenee läksyänsä. Jos joku sinulta kysynee: „mistä olet kotoisin“. Mitä siihen vastannet? Sanonet kaikille, että olet tästä pitäjämästä, jossa et vielä ole asunut montakaan vuotta. Sepä oli hyvä, että toit veljeni kirjan takaisin, sillä hän kirjaansa jo tarvitsee. Kuningas ei tuottaneakaan sota-aseita ulkomaalta, vaikka me niin luulimme. Saa-net tuon kauniin seppelleen sisareltasi. Joka on väsyk-sissä, levätköön, ja kun on levännyt, niin palatkoon taas työhönsä.

Sundratjugonde lektion.

Singularis:

Sag	} tör hafwa } föpt,	lienen ostanut	Sag	} tör icke en liene ostanut } hafwa et liene ostanut } föpt, ei liene ostanut.
Du		lienet ostanut	Du	
Han		lienee ostanut. Han	Han	

Pluralis:

Wi töra hafwa föpt, lienemme ostoneet.

Wi töra icke hafwa föpt, emme liene ostoneet.

v. j. w.

§ 146. Det sammansatta potentialis bildas genom hjälperbet lienen och verbets participium.

Du tör hafwa wäntat din wän i dag. Du tör icke hafwa träffat din wän på länge. Wäktaren lär icke hafwa släppt barnen i trädgården. Eder wärdinna lär hafwa fått dessa tre braxnar af vår siffare. Gosfen, som sitter wid fönstret, tör hafwa varit sjuk, emedan han är så blek. Swem bewakar din sjuke broders läger? Min moder. Din

moder lär redan flere nätter hafwa bewakat din sjufe broders läger. Gårdens små flickor töra hafwa plockat dessa wackra blommor uti dalen, som är bakom hyns ängar. De töra pryda sin faders rum med dessa wackra blommor Gossen lär icke hafwa hittat boken, hwilken han sökte. Lärarne lära icke hafwa berömt dig, emedan du icke lär hafwa varit flittig. I lären icke hafwa varit i skolan i dag. Frostn lär i dessa trakter hafwa gjort stor skada under sista natten. Denne gosses slit tör hafwa varit förträfflig, emedan lärarne berömma honom så mycket. Trädgårdens höga björkar och wackra blommor töra förnöja dina systrar.

Tuo lapsi lienee sairastanut, kun on niin kalpea. Emäntänne vartioinne kipeän lapsensa vuodetta. Et liene lukenut läksyäsi kauvaa, kun et sitä hyvin osannut. Lienemme istuneet täällä jo tunnin. Halla ei lienekään pannut viljaa näillä seuduilla, vaikka niin luulimme. Pojan isä lienee mennyt kaupunkiin eilen ja hänen äitinsä mennee tänäpäpä perässä. Meille on tuntematon, missä ne isättömät lapset, joita isäntämme viimeisen vuoden elätti, nyt lienevät. Et tietäne kuka taivaan tähdet lienee lukenut, kuka metsän lintuja elättäne ja niittyjä kukilla kaunistanee. Tuo poika lienee saanut luvan puutarhan vartialta, koska hän ottaa omenia paraimmasta puusta. Tuon laakson korkeat koivut, kauniit kukat ja pienet linnut lienevät teitä huvittaneet.

Sundratjuguusförsta lektion.

Konditionalis:

§ 147. Genom modus konditionalis uttryckes den verbala handlingen såsom wilkorlig.

Singularis:

Sag	} skulle sjunga,	laulaisin	Sag } skulle icke Du } sjunga	en laulaisi	
Du		laulaisit		Du	et laulaisi
Han		laulaisi.		Han	ei laulaisi.

Pluralis:

Wi skulle sjunga, laulaisimme.

Wi skulle icke sjunga, emme laulaisi.

§ 148. Konditionalis har modusändelsen *isi*, som sättes emellan stammen och personaländelserna.

Anm. Vokalerna *a*, *ä*, qvarstå, utom i enstafwiga verba, oförändrade framför konditionalis *isi*.

§ 149. Det nekande konditionalis bildas genom nekingsverbet och verbets stam, hwarefter modusändelsen *isi* fogas.

Singularis:

Sag skulle lofwa, lupaisin.

Pluralis:

Wi skulle lofwa, lupaisimme.

§ 150. Verba kontrakta bortlemna hela bindstafvelsen framför konditionalis *isi*.

Sag skulle nu läsa min lexa, om jag skulle hitta min bok. Wi skulle skjuta sfoglar i sfogen, om wi skulle få lof dertill. Min yngste broder, som är tretton år gammal, skulle köpa en bössa af handelsmannen, som bor i eder by, om han skulle hafwa penningar. Om den stumme mannen, som bor uti eder farbroders gård, icke skulle wara så lat, utan skulle idas arbete, så skulle han icke lefwa i så stor fattigdom. Han skulle nog kunna lifnära sig med sitt arbete. Gossen skulle hugga stocken i stycken, om han skulle förmå. Wi skulle låna penningar åt din broder, som äm-

nar flytta till staden, om vi icke skulle weta, att han är mycket wårdslös. Om stormen skulle upphöra, så skulle vi begifwa oss med wår nya båt på fjön. Konungen tör hafwa beslutit, att grundlägga en ny stad uti denna socken. Om min wän skulle förolämpa mig, så skulle jag förlåta honom det; men om han skulle ljuga för mig, så skulle jag icke mer anse honom för min wän.

Voisitteko sanoa minulle, kuka lienee tämän kaupungin perustaja? Sitä emme voisi sanoa. Puhuisin asian teille, jos lupaisitte olla äänettä. Isäni ostaisi naapurinne talon, jos hänellä olisi rahaa tarpeeksi. Et saisi tuota hirttä halki, vaikka hakkaisit koko päivän. Isäntä menisi renkinsä kanssa nuotalle, jos myrsky lakkaisi. Minä lepäisin tässä, jos ei olisi niin kova kiire. Tuo mykkä ukko, jonka näette tuvan portailla, voisi kyllä elättää itseänsä työllä, jos vaan viitsisi. Kirjoittaisin ystävälleni, jos tietäisin, missä hän nyt on. Naapurimme, jonka luona kävitte tänä aamuna isäni kanssa, myisi talonsa, jos joku tahtois sen ostaa. Liiaksi makaat, kun et tiedä kuinka kallis aika on, vaan jos sen tietäisit, et niin paljoa makaisi. Minä lainaisin sinulle tämän kirjan, jonka sain lahjaksi sedältäni, jos lupaisit tulla ahkerammaksi.

Hundratjuguandra lektion.

Singularis:

Jag skulle hafwa sagt, olisi sanonut.

Jag skulle icke hafwa sagt, en olisi sanonut

Pluralis:

Vi skulle hafwa sagt, olisiimme sanoneet.

Vi skulle icke hafwa sagt, emme olisi sanoneet.

§ 151. Det sammansatta konditionalis bildas genom *olisin* (kond. af *olen*) och verbets *participium*.

Jag skulle hafwa glömt att uträtta ärendet, om du icke skulle hafwa påminnt mig. Din vän skulle icke vara vred, om du icke skulle hafwa förolämpat honom. Om denne man icke skulle hafwa ljugit så många gånger förut, så skulle wi kanske nu tro honom. Mången skulle lesa lyckligt på sin ålderdom, om han bättre skulle hafwa använt sin ungdomstid. De djerfwa sjömännen frukta icke hafwets böljor. Skeppet skulle troligen hafwa gått förlo radt mot klipporna, om icke sjömännens djerfhet och ståndaktighet skulle hafwa räddat det från faran. Din broder skulle säkerligen hafwa köpt dessa goda böcker, om han skulle haft penningar. Lärarne skulle icke hafwa grälat på eder, om i skullen hafwa kunnat edra leror. Om du i din ungdom skulle hafwa varit slitigare, om du skulle hafwa sökt ditt förstånds upplysning och din viljas förbättring, så skulle du nu på din ålderdom icke vara så olycklig.

Jos pojat *olisivat* muistaneet, niin *olisivat* oikein kirjoittaneet. Talon miehet eivät vielä olisi palanneet nuotalta, jos ei (jollei) olisi käynyt niin kova myrsky. Jos *olisitte* olleet rohkeammat, niin ehkä *olisitte* voineet pelastaa laivan, joka hukkui aaltoihin. Isänmaa antoi suuret palkinnot sotamiehille, jotka olivat viholliset voittaneet ja rohkeudellansa ja urhoollisuudellansa pelastaneet asukkaita vaarasta. Minä ehkä nyt uskoisin sinun sanojasi, jos et olisi ennen minulle valhetellut. Asukkaat *olisivat* kaunistaneet huoneita viheriöillä sepeleillä ja kauniilla kukilla, jos *olisivat* edeltäkäsintietäneet, että kuningas tuli kaupunkiin.

Hundratjogutredje lektion.

Sägaren gick med sin hund till skogen,
Metsästäjä meni koirinensa metsään.

§ 152. Det ord, som betecknar föremålet, hwilket är i någons följje, sättes i kasus komitativus.

§ 153. Kasus komitativus, hwars ändelse är *ne*, förekommer alltid med suffix.

Mannen står på gården med bart hufwud,
Mies seisoo pihassa paljain päin.

§ 154. Det ord, som betecknar sättet, huru något sker, återges i finflan genom kasus instruktivus.

§ 155. Kasus instruktivus har ändelsen *n* och förekommer wanligast blott i pluralis.

Brudgumen for jemte sin brud till kyrkan. Husbonden, som jemte sin wärdinna for till sin sons bröllop, skulle troligen hafwa återwänt hem redan, om kölden icke skulle hafwa varit så sträng. Torparen jemte sina söner tör hafwa plöjt på åkern hela dagen. Barnet åt nötterna jemte skalen. Grannen sålde hemmanet jemte torpen för 4000 mark. Om du i denna stränga köld står med bart hufwud ute, så blir du sjuk. Männen, hwilka fitta på trappan, kommo hit till fots. Barnen, hwilka springa med bara fötter på gården, äro grannens. Soldaterna hafwa genom djerfhet och ståndaktighet förtjenat fäderneslandets kärlek och tacksamhet.

Poika, joka seisoo paljain jaloin järven rannalla, on polvin savessa. Naapuri meni vaimoinensa ja kaikkine lapsinensa veljensä häihin. Isä, joka tuli kaupungista kotia tänäpäpä, toi pähkinöitä lapsille. Lapset söivät pähkinät kuorinensa. Älkää menkö,

lapset, ulos paljain päin näin kovalla pakkasella. Morsian, joka istuu paljain päin portailla, odottaa sulhoansa. Torppari meni poikinensa nuotalle. Näimme omin silmin suden, joka juoksi pitkin tietä. Olisimme suden ampuneet, jos meillä olisi ollut pyssyä. Kalastaja kävelee paljain jaloin järven rannalla. Olisit ansainnut kiifosta, jos olisit minua vaarasta pelastanut.

Sundratjugufjerde lektion.

Min yngre broder, som slapp till skolans tredje klass, är i tolfte året. Vår husbonde köpte hemmanet jemte torpen af grannen för 11560 mark. Kriget, som började 1836, tog slut år 1841. I eder skola finnes 274 elever. Jag köpte denna rock för 64 mark. Vi töra i morgon fara till staden med dessa tre hästar. Dessa två män hafwa genom sin djerfhet och ståndaktighet räddat oss från stor fara. Gubben blef förargad öfver par ord. Erkänn ditt fel! Kom ihåg varningen. Jag emot lärdomen till rättelse! Bereden, barn, genom flit och goda seder glädje åt edra föräldrar! Beden och arbeten, finlands män! Finlands jordbrukare, sån och plöjen edra åkrar, och förvärfwen silfwer och guld med plogen; men striden, waren djerfwe och hjeltemodige, om fienden skulle hota fäderneslandet! Bered icke, o gosse, genom lätja sorg åt dina föräldrar! Lemna icke till morgondagen hwad du kan göra i dag! Kasten icke, gossar, stenar på gatan! Huggen icke sönder brädet! Hwilom en stund ännu, och låtom oss sedan gå till vårt arbete! Liten icke på owissa förhoppningar! Fadren sade åt sina söner: söken med all flit och omsorg edert förstånds upplysning och eder wiljas förbättring, kommen ihåg, att eder ålder är utfädetis tid! Semförrom oss

med den slitige landtbrukaren och sökom att lifna honom! Hwar och en följ de goda föredömen! Måtte hwarje menniska hata lätjan! Måtte icke någon vara missnöjd med sin lott! Måtte icke gossen glömma sin lärares uppmaningar! Måtte denne fromme och wise mans ord alltid vara kära för eder! Måtte gossarne icke glömma hwad fadren sade åt dem! Jag har icke ännu sett de frigiffe och ryktbare männen, hwilka hafwa flyttat till denna by. Gossen söker sin äldste broder. Fadren har icke satt sin yngste son i skolan ännu. Detta hemman har icke fruktbara åkrar.

Gårdens lilla gosse, som gick till skogen med bara fötter, tör plocka bär der. Wi töra icke komma till eder i dag. Flickan tör icke hafwa wårdat wät blommorna, hwilka wära i trädgården. Wäktaren tör hafwa släppt barnen i trädgården. Du tör hafwa fått denna wackra krans af din syster. Den lilla gossen, som leker på gulfwet tör icke kunna läsa ännu. Jag skulle låna penningar af eder fader, om jag skulle täckas. Stadens innewånare töra wänta konungen till staden. Om du skulle hafwa warit djerfware, så skulle du kanske hafwa kunnat rädda din wän från faran. Om min wän icke skulle hafwa kommit till min hjelp, så skulle jag hafwa omkommit i böljorna, jag skulle icke med egna krafter hafwa kunnat rädda mig från faran. Husbonden, som begaf sig jemte sina söner till staden, skulle troligen redan hafwa återwändt hem, om kölden icke skulle hafwa warit så sträng. Gud har skapat himmel och jord. Ingen menniska skulle wara lycklig, om han icke skulle frukta Gud, himmelens och jordens Skapare.

Suudratjugufemte lektion.

Kettu, kukko ja kanat.

Kettu näki joukon kanoja kukkonensa. Ketun kun oli nälkä ja joka edeltäkäsini tiesi, kuinka hyvää kanan liha on, riensi heidän luoksensa. Mutta kanat, kun näkivät ketun, lensivät korkealle puun oksalle. Kettu, kun tämän näki, alkoi ajatella petosta. Hän hiipi puun juurelle, tervehti ystävällisesti kanoja ja kysyi, minkätähden siellä istutte juurikuin pelkäisitte minua. Ettekö ole kuulleet iloista uutista? Jatkoivat kettu puheensa. „Me emme juuri pidä lukua uutisista, ja sentähden emme saakaan kuulla paljoa“, vastasi kukko. „No, sitten tahdon kertoa teille hyviä ja hauskoja uutisia“. „Eilen kaikki eläimet tekivät ijan-kaikkisen rauhan keskenänsä, niin ettei ole tästedes toiselle pelkoa toisesta“. Tätä iloista rauhan sanomaa minä nyt olen tahtonut tuoda teille“. Kukko, joka ymmärsi kavaluuden, kohotti päätänsä ja loi silmänsä pellolle päin. „Mitä katselette, herra kukko“, kysyi kettu. Kukko vastasi: „minä näen kaksi suurta koiraa, jotka juoksevat tännepäin“. Hekin tuonevat sitä iloista rauhan sanomaa. „Vai niin“, sanoi kettu, „hyvästi sitte, minä en voi viipyä enempää“. „Miksi ette voi“, kysyi kukko, „emmekö voisi kaikki yhdessä iloamme viettää, kun koiratkin tulevat?“, „kyllä niinki“, vastasi kettu, mutta pelkään, etteivät koirat vielä ole saaneet tietoa rauhasta“.

Suudratjugusjette lektion.

Karhun nahka.

Kaksi metsästäjää sai kuulla, että likeisessä metsässä oleskeli karhu. Nämät tulivat siitä iloisiksi, päättivät ampua karhun ja riemuitsivat jo edeltäkäsin sen nahasta. „Jos minä ammun karhun“ sanoi toinen, „niin annan tehdä turkin itselleni talveksi“. Sittekö minun kelpaa, kun toiset kärsivät vilua! „Minä aion ampua karhun“, sanoi toinen, „ja myyn nahan, niin että minun kukkarossani rahat helisevät, kun toisien kukkarot ovat tyhjä“.

Seuraavana aamuna sanoi toinen metsästäjä: „älkäämme viivytelkö, vaan lähtekäämme metsään, karhu ehkä muuttanee kohta asuinpaikkaa. Sitte miehet lähtivätkin matkalle. Kun kuulivat karhun askeleitten äänen, niin pelko ja vavistus tuli heidän rintoihinsa. Kun karhu oli likellä, niin se alkoi hirmuisesti karjua. Toinen metsästäjästä pelästyi niin kovasti, että heitti pyssynsä pois, ja riensi ylös korkeaan puuhun. Toinen aikoi myös lähteä pakoon, mutta karhu oli jo liian likellä, niin ettei hän ehtinytkään. Onneksensa muisti hän kuitenkin, että karhut eivät kajoo kuolleisiin ihmisiin. Hän heitti itsensä maahan, pidätti henkensä ja teki itsensä kuolleeksi. Karhu tuli vihaisena hänen luoksensa. Mutta kun se havaitsi, että metsästäjä ei liikuttanut yhtään jäsentä, niin se luuli hänen kuolleeksi, jätti hänen siihen ja meni tiehensä. Kun karhu oli mennyt pois, pääsivät metsästäjät pelostansa. Toinen tuli alas puusta ja toinen nousi ylös maasta.

Kuuleppas, sanoi se, joka oli istunut puussa, „sano minulle, mitä karhu kuiskasi korvaasi“. Toinen

vastasi: „oikeaan korvaan kuiskasi hän: ei ole hyvä myydä nahkaa, ennenkuin olet karhun ampunut, ja vasempaan: joka hädässä jättää ystävänsä, on huono mies, älä sentähden kutsu ystäväksi ketään, jota et ole hädässä koettanut“.

Töistä miestä mainitaan,
Vaan ei suurista sanoista.

Sundratjugusjunde lektion.

§ 156. I finskan finnes af såväl transitiva som intransitiva verber en imperjonel form, hvars subjekt i swenskan återges med det obestämda pronominet man. Denna form begagnas äfwen för att uttrycka det swenska passivum, hvars subjekt blir objekt i finskan. Denna imperjonella form har derföre äfwen i finskan blifwit kallad passivum.

§ 157. Passivets stam fås sålunda, att ändelsen ta eller tä sättes till stammen i aktivum, framför hwilken ändelse bindstafwelsen (verba på e och kontrakta) undergår samma förändringar som framför infinitivi aktivi ändelse, hwartill kommer, att:

- a) den passiva ändelsens t fördubblas emellan två enkla vokaler.
- b) enkelt a och ä framför passivi t förwandlas till e.

Aktiv. stam: Passiv. stam:

Syö	syötä.
Juo	juota.
Leipo	leivotta.
Kaiva	kaivetta.
Heittä	heitettä.
Tule	tulta.

Mene	mentä.
Luke	luetta.
Lähte	lähdettä.
Ansaitse	ansaitta.
Vastata	vastatta.
Lupata	luvatta.
Hakkata	hakatta.

Man talar (det talas) puhutaan. Man äter (det ätes), syödän. Man gräfwer dife (dife gräfwes) ojaa kai-vetaan. Man läser boken (boken läses), kirjaa luetaan. Man kommer, tullaan. Man lofwar, luvataan. Genom arbete förtjenar man penningar (penningar förtjenas genom arbete), rahaa ansaitaan työllä.

§ 158. Passivets personaländelse är i finitum öfverallt **h-n**, hwaremellan fättes den vokal, som kommer att stå framför **h**. **H** bortlemnas och de två forta stafwelserna sammandragas till en lång. **T** som sålunda kommer att börja slutstafwelsen förmildras alltid i presens.

Ann. De särskilda modus och tempora i passivum bildas föröfrigt i likhet med de motsvarande modus och tempora i aktivum.

Man fätter gösfen (gösfen fättes) i skolan,
Poika pannaan kouluun.

Sag tages med, men du lemnas hemma,
Minä otetaan myötä, mutta sinä jätetään kotia.

Man lofwar gifwa åt mannen en mark för beswäret,
Miehelle luvataan antaa markka vaivasta.

§ 159. Vid passivum eller en deraf beroende infinitivus fättes det totala objektet i kasus nominativus.

Man sitter stilla i skolan. Man för barnen i skolan. Man för icke dessa små barn i skolan. Från källan, som är på vår äng, fås godt watten. Wattnet uti gårdens

brunn tör hafwa blifwit dåligt, emedan man icke mer tager watten derifrån. Man wäfwet i stugan. I kammaren wäfwes icke. Om hösten tröskas man säd. Om wåren tröskas icke säd. I grannens nya ria tröskas säd som bäst. Gårdens barn skulle i dag hafwa plockat swampar i skogen, om det icke skulle hafwa regnat. Swampar säljas i staden. Swampar ätas icke öfwer allt i vårt land. Gossen tages med till staden, men gossens syster lemnas hemma. Hästen spännes för kärnan. Hästen spännes icke för kärnan om wintern. Domaren dömer tjufwen, som har stulit penningar. Tjufwen dömes till fångenskap. Alla tjufwar dömas icke till fångenskap. Torparen, som jemte sina söner plöjer på åkern, kallas hem snart. Wi kallas icke hem, förrän wi hafwa slutat vårt arbete. Till mångt arbete fordras mycket tålmod. Till alla arbeten fordras icke lika mycket tålmod. Gossarne tillkommer att swara, då man frågar af dem. Fromma och goda menniskor älskas, men dåliga och onda menniskor älskas icke, utan straffas. Man predikar Guds heliga ord i kyrkan. Guds kärlek är alla fromma och goda menniskors belöning.

Poika viedään kouluun. Poikia opetetaan kouluissa. Kaikkia poikia ei opeteta koulussa. Pojilta vaaditaan ahkeruutta ja tarkkuutta. Hyviä ja ahkeria poikia kiitetään ja rakastetaan, mutta laiskoja ja pahoja poikia ei kiitetä eikä rakasteta. Tuomari tuominnee varkaan vankeuteen. Viljaa puidaan riihissä. Sienistä ei makseta ukolle niin paljoa kuin hän niistä pyytää. Tämä kirja luvataan antaa minulle. Tuo tyttö luvataan panna kouluun. Huone kaunistetaan kukilla ja seppäleillä. Istutaan hiljaa ja kuunnellaan oivallista puhujaa suurimmalla tarkkuudella. Linnut, jotka syksyllä lentävät eteläsiin maihin, kutsutaan muuttolinnuiksi.

Sundratjuguåttonde lektion.

Man tänker. Man tänker icke. Man förjer. Man förjer icke. Man läser gerna goda böcker. Dåliga böcker läser man icke gerna. Små barn släppas icke ut, då wädret är kallt. Någ skäres på hemmanens åkrar. Wed hugges i skogen. Om aftonen återwänder man från arbetet. Barnen agas, om de icke lyda. Goda och lydiga barn agas icke. Fromma och redliga menniskors råd följas gerna. I det ämne, hwilket man ämnar föredraga, fordras kunskaper. I tal och skrift fordras klarhet, som följer deraf, att tankarne wäl ordnas och orden rätt användas. Tankarne afbildas genom orden. En god talare åhöres med stor uppmärksamhet. Åhörarne förtjusas af en förträfflig talares ord. De goda talarne hedras och berömmas. En god konung hedras och älskas. En dålig konung älskas icke. Husen prydas med wackra blommor och gröna kransar, då konungen wäntas till staden.

Asiaa ajatellaan. Koulusta lähdetään kotia. Kirja annetaan lahjaksi ahkeralle pojalle. Pojalta ei oteta sitä kirjaa, jonka hän sai lahjaksi. Kirjoja ei anneta pienille lapsille. Jos ei aleta varhain, niin ei työtä saada aikanansa valmiiksi. Koulussa opitaan monta hyvää ja hyödyllistä tietoa. Miestä, joka tekee työnsä hyvin, myös hyvin palkitaan. Ruista leikataan pelloilla. Pahoja lapsia kuritetaan. Ylimäisenä vaatimuksena pidetään kaikessa puheessa, ja kirjoituksessa selkeys, että puheen kuulia ja kirjan luvia selkiästi ymmärtäisivät mitä heille kuvaillaan. Mitäpä siitä puheesta ja kirjoituksesta olisi, jota ei kuulia eikä luvia ymmärtäisi. Selkeys seuraa siitä, että sanat oikein käytetään ja ajatuksien mukaan järjestetään. Ennenkuin ajatuksia taidetaan kuvailla, pitää niitä päässä

olla. Ennen kaikkia vaaditaan siis tietoja siinä ai-
neessa, josta puhua eli kirjoittaa aiotaan.

Hundratjuguniunde lektion.

Imperfektum passivi:

Man gicf, mentiin

Man gicf icke, ei menty.

Man lofwade boken åt gossen, kirja luvattiin pojalle.

Man lofwade icke boken åt gossen, kirjaa ei luvattu pojalle.

§ 160. Participium passivi har ändelsen *u* eller *y*, framför hwilken ändelse vokalerna *a* och *ä* bortfalla.

Man åt. Man åt icke. Man talade. Man talade icke. Man kom. Man kom icke. Man läste boken. Man läste icke boken. Man tog watten från brunnen. Man tog icke watten från floden. Man fruktade fienderna. Man fruktade icke fienderna. Man ficf icke fast hästen, som war på ängen. Blommor plockas i dalen. Rummet pryddes med blommor. Konungen wäntades till staden. Gossens knif, hwilken tappades i trädgården, hittades icke, ehuru den söktes länge. Från oß for man till staden i går, och i dag kom man tillbaka. All wår grannes egendom såldes för skulder. Weden, som högg i skogen, hemtades icke hem ännu. Denne slitige gosse berömdes i skolan. Denne late gosse berömdes icke. Rummet's golf målades, men dörrarne och taket målade man icke. Den förträfflige talaren åhördes med stor uppmärksamhet. Den dåliga talaren åhörde man icke med uppmärksamhet. Staden belägrades. Staden intogs icke. Staden försvarades hjeltemodigt mot fienderna. Åt soldaternas hjeltemodige anförare gafs stora belöningar. Om gossen skulle få boken, som lofwades åt honom till belöning för hans slit, så skulle han blifwa glad.

Poika pantiin kouluun. Pojan sisarta ei pantu kouluun vielä. Pahaa ja huolimatonta poikaa ei pidetty koulussa. Kukkia poimittiin laaksossa. Lapsille ei annettu lupaa poimia kukkia puutarhassa. Hevonen tuotiin metsästä kotia, mutta varsaa ei löydetty, vaikka sitä kyllä haettiin. Kaupungista ei palattu niin pian kuin luvattiin. Varas, joka oli rahoja varastanut, saatiin kiini ja tuomittiin vankeuteen. Varasta ei laskettu vankeudesta. Kyhkyistä, joka istui puun oksalla, ei ammuttu. Vihaista koiraa pelättiin. Miehen omaisuus myytiin velkojen tähden. Ukolle ei annettu työstä niin paljoa kuin luvattiin. Puun juurella levättiin, siksi kun sade oli lakannut. Kaupunkia ei valloitettu vihollisien urhoollisuudella, vaan petoksella. Kaupungin asukkaat vietiin vankeuteen. Suuret palkinnot annettiin sotamiehille ja heidän viisaalle pääliköllensä, jotka rohkeudellansa ja urhoollisuudellansa olivat pelastaneet isänmaan vaarasta.

Hundrätrettionde lektion.

Perfektum passivi:

Man har hittat boken, kirja on löydetty.

Boken har icke hittats, kirjaa ei ole löydetty.

Man har underwisat gossen wäl. Fadren gläder sig, emedan gossen blifwit wäl underwisad. Goda och nyttiga böcker hafwa gifwits till belöning åt den flitige gossen. Man har icke belönat de late och wårdslöse gossarne. Man har icke förut i dessa trakter lidit så stor brist på spannmål som under detta år. Eder fader har, såsom man förmodade, blifwit utnämnd till kyrkoherde i staden. Snart tör han flytta härifrån. Mannen, som sitter så ängslig på stenen framför

trappan, tör icke hafwa funnit fina penningar, hwilka han tappade på ängen. Hans penningar hafwa icke hittats, ehuru man har sökt dem redan flere timmar. Man har icke tröffat råg ännu. Konungen har icke kommit till staden, ehuru man redan länge wäntat honom. Man har icke hört, om drottningen kommer till staden. Från detta höga berg, på hwilket konungen jemte sina söner nu är, har naturens skönhet ofta blifwit beundrad.

Kirjasta, joka on pöydällä, on maksettu kolme markkaa. Tuota oivallista puhujaa on suurimmalla tarkkuudella kuunneltu. Niin oivallista puhujaa ei ennen ole kuultu. Puutarhaan on kauniita puita ja kukkia istutettu. Puutarhasta on poimittu kukkia, joilla huoneita on kaunistettu. Vaikka tuota poikaa ei ole kiitetty, on hän kuitenkin ahkera. Kyllä on tietämätöntä, onko kirjaa, jonka pieni veljesi hukkasi, haettu. Tuolle korkialle vuorelle, joka on kylän takana, on aiottu mennä. Siellä saadan ihastella luonnon kauneutta. Tässä pitäjässä on kaiken talven oltu suuressa viljan puutteessa. Tietänette, mistä tuo sokea ukko, jonka kanssa isäntä puhuu, on tänne tuotu. Tähän pitäjään ei vielä ole uutta kirkkoa rakennettu, vaikka jo monta vuotta on aiottu. Siihen aikaan kun olit rikas, sinua kyllä kunnioitettiin ja pidettiin arvossa, mutta nyt, kun olet joutunut köyhyyteen, sinua on ylönkatsottu. Metsä on tullut harvaksi, kun sieltä niin paljo puita on hakattu.

Hundratrettioförsta lektion.

Plusquamperfektum passivi:

Man hade lofwat åt gos-	pojalle oli luvattu mark-
sen en marf,	ka.
Man hade icke lofwat åt	pojalle ei oltu luvattu
gosfen en marf,	markkaa.

Man hade tänkt på saken. Man hade icke tänkt på saken. Fogeln, som flög omkring i rummet, hade blifwit släppt ut från buren. Man hade icke satt fogeln tillbaka i buren, då katten kom i rummet. Katten, som fick fast fogeln, dödade den. Gårdens lilla flicka började gråta, då hon fick weta, att fogeln hade blifwit dödad. Någen på åfern hade icke blifwit skuren till slut, förrän det började regna. Gosfens uppmärksamhet hade blifwit berömd. Soldaterna hade blifwit berömda för sin djerfhet och ståndaktighet, men soldaternas anförare hade icke blifwit berömd. Genom soldaternas hjeltemod hade staden, hwilken fienderna hade belägrat och genom stormning ämnat intaga, blifwit räddad. Fienderna hade icke blifwit besegrade, då deras anförare mördades. Sedan anföraren blifwit mördad, sjönk soldaternas mod. Fäderneslandets tacksamme innewanare hafwa upprest en dyrbar minnesstod åt den hjeltemodige anföraren, som hade blifwit mördad i friget.

Tämä poika oli pantu kouluun kuuden vuoden vanhana. Hänen tarkkuuttansa ei oltu kiitetty, josta syystä hänen isänsä oli ottanut hänen koulusta pois. Lasta, joka oli mennyt metsään ja jota oli haettu koko päivä, ei oltu löydetty, ennenkuin seuraavana aamuna. Lintu, jota ei näillä senduilla ennen oltu nähty, oli ammuttu hiljan naapurin metsässä. Viholliset olivat kaupunkia piirittäneet kaksi kunkautta. Kaupunki, jota urhoollisuudella oli puolustettu, oli viimein väki-

rynnäköllä valloitettu. Suurin osa kaupungin puolustajista oli viety vankeuteen. Ne, joita ei oltu viety vankeuteen, murhattiin. Sotamiehien päälikölle, joka sodassa oli murhattu, rakennettiin kaunis muistopatsas.

Hundrattrettioandra lektion.

Potentialis passivi:

Gården tör säljas, talo myytäneen

Gården tör icke säljas, taloa ei myytäne.

Sammanfatt potentialis passivi:

Man tör hafwa sålt gården (gården tör hafwa blifwit såld),
talo lienee myyty.

Man tör icke hafwa sålt gården (gården tör icke hafwa blifwit såld),
taloa ei liene myyty.

Man tör sluta arbetet redan. Man tör icke sluta arbetet ännu. Edert arbete tör redan hafwa blifwit slutadt. Man tör hafwa fått höet torrt i ladan. Man tör snart kunna skära rågen. Man tör hafwa fröjdat sig öfwer den förträffliga rågwärten. Man tör icke hafwa sett en så förträfflig rågwärt på många år. Landtbrukarne töra förja deröfwer, att regnsskurarne hafwa nedslagit värterna. Man tör icke mer kunna wänta god aflastning från åkrarne. Man tör icke hafwa slutat skörden ännu. Konungen tör wäntas till staden. Drottningen, hwilken man icke tör hafwa wäntat, lär redan hafwa kommit till staden. Husen töra prydas med blommor och fransar derföre, att konungen och drottningen hafwa kommit. Man tör mycket fröjda sig i staden öfwer konungens och drottningens ankomst. Konungen tör älskas för sin klohet och sin sparsamhet. Konungens spar-

samhet tör hafwa gjort undersåtarna rifa. Denne sparsamme man tör förut hafwa varit fattig; men genom sin sparsamhet tör han hafwa blifwit rif. Den, som spar, han har. Man tör aga gossen derföre, att han varit lat och wårdslös. Man tör hafwa åhört den förträfflige talaren med största uppmärksamhet. Man tör icke förut hafwa åhört en så förträfflig talare. Staden tör hafwa blifwit förswarad med största hjeltmod emot fienderna. Man tör hafwa beslutit att uppreja en minnestod åt stadens hjeltmodige förswarare.

Meiltä mentäneen kaupunkiin tänäpäpä, ja tultaneen kotia huomenna. Kangasta kudottaneen tuvassa, koska kolkkina kuuluu. Teillä ei kudottane kangasta, vaikka oli aiottu. Tämä kangas lienee kudottu kaupungissa. Täpä, vuonna odotettaneen hyvää rukiin satoa. Ohrista ja kauroista, jotka ovat olleet laossa, ei odotettane hyvää satoa. Heinät lienee saatu kuivina latoon. Viljan leikkuuta ei vielä liene lope-tettu. Rukiit jo lienee leikattu, ja iloittaneen hyvästä sadosta. Säästäväistä kuningasta, joka säästäväisyydellensä rikastuttaa alamaisiansa, kovin rakastettaneen ja kunnioitettaneen. Aiottaneen mennä nuotalle tänäpäpä. Ei aiottane pyytää kaloja verkoilla. Lienee pelätty myrskyä, koska ei mentykään nuotalle tänä aamuna, niinkuin oli aiottu. Pitäjän lukkari, joka asuu tuossa talossa, jonka ympäri kauniita puita on istutettu, lienee säästäväisyydellensä rikastunut.

Hundrattrettiotredje lektion.

Konditionalis passivi:

Man skulle tala, puhuttaisiin.

Man skulle icke tala, ei puhuttaisi.

Man skulle sälja gården (gården skulle säljas),
talo myytäisiin.

Man skulle icke sälja gården (gården skulle icke säljas),
taloa ei myytäisi.

Man skulle sjunga. Man skulle icke sjunga. Man skulle läsa. Man skulle icke läsa. Man skulle sätta gossen i skola, om han skulle kunna läsa. Denna nyttiga bok skulle skänkas åt gossen, om han skulle hafwa warit flitigare. Man skulle icke hafwa berömt denne gosse, om han icke skulle hafwa warit så flitig. Den som spar, han blir rik, den som slöfar han blir fattig. Ofta finner man, att ynglingarne bortslösa den förmögenhet, som de hafwa ärft af sina föräldrar. Om man skulle spara, så skulle man blifwa rik, om man icke skulle slösa, så skulle man icke blifwa fattig. Om du emot din wäns wilja skulle yppa hans affigter åt andra, så skulle du klandras. Jag wet, att du är olycklig; men, om man skulle anse dig för den olyckligaste bland alla, så skulle man misstaga sig mycket. Om barnen icke skulle uppfostras med största omsorg, om de icke tidigt skulle uppmanas till flit och arbetsamhet, så skulle af dem icke blifwa dugliga och för fosterlandet nyttiga menniskor.

Sinua kiitettäisiin ja kunnioitettaisiin, jos aina olisit ollut rehellinen isänmaan ystävä. Jos aina varhain alettaisiin, niin saataisiin kaikki aikanansa valmiiksi. Sinua ei kiitettäisi, vaan moitittaisiin, jos ystäväsi aikeita olisit muille ilmoittanut. Jos mentäisiin tuolle korkealle vuorelle, joka on peltojen takana, niin

saataisiin luonnon kauneutta ihastella. Jos enemmän säästettäisiin, niin ei köydyttäisi. Jos isäntäänne pidettäisiin rikkana miehenä, niin erehdyttäisiin. Sotamiehiä ei moitittaisi, jos olisivat olleet urhoollisemat. Rukiita leikattaisiin tänäpäpä, jos sade lakkaisi. Jos voitaisiin odottaa hyvää rukiin satoa, niin ei oltaisi surullisena. Jos ei sade kukkia kastelisi taikka niitä ei kasteltaisi, niin ei voitaisi niitten kauneutta ihastella.

Hundratrettiofjerde lektion.

Sammanfatt konditionalis passivi:

Man skulle hafwa tillkännagifwit, olisi ilmoitettu.

Man skulle icke hafwa tillkännagifwit, ei olisi ilmoitettu.

Man skulle hafwa köpt boken åt gossen (boken skulle hafwa köpts),

kirja olisi ostettu pojalle.

Man skulle icke hafwa köpt boken åt gossen (boken skulle icke hafwa köpts),

kirjaa ei olisi ostettu pojalle.

Man skulle hafwa wäntat. Man skulle icke hafwa wäntat. Om boken skulle hafwa gifwits åt gossen, som leker på golfwet, så skulle han hafwa riswit den sönder. Man skulle icke hafwa berömt gossen i skolan, om hans uppmärksamhet icke skulle hafwa varit så förträfflig. Zienderna skulle hafwa intagit fästningen, om deß försvarare icke skulle hafwa blifwit försedde med så förträffliga wapen. Denne gosse skulle troligen hafwa bättre seder, om man skulle hafwa uppfostrat honom med större omsorg. Om trädgården skulle hafwa wattuats och wärdats bättre, så skulle man äfwen hafwa kunnat wänta rikligare frukter. Man skulle icke hafwa misstagit sig, om man skulle hafwa undersökt saken från början.

Om fosterlandets försvarare icke skulle hafwa förjettts med så förträffliga wapen, så skulle fienderna icke hafwa besegrats.

Olisi laulettu. Ei olisi laulettu. Miestä olisi paremmin palkittu, jos hän olisi tehnyt työtä ahkerammin. Jos asiaa olisi suuremmalla tarkkuudella tutkitteltu, niin sitä olisi ymmärrättykin. Jos ilma olisi tyyni, niin kuultaisiin kirkon kollojen ääni tänne, vaikka kirkkoa ei nähdä. Pitäjään olisi uutta kirkkoa rakennettu, jos olisi ollut varoja. Ei olisi turhaan runsaita hedelmiä odotettu, jos puutarhan kasvia olisi kasteltu. Jos eivät rukiit olisi menneet lakoon, niin olisi voitu odottaa runsasta satoa. Viholliset ovat uhanneet valloittaa linnan väkirynnäköllä. Viholliset ovat linnan valloittaneet. Jos linnan puolustajia olisi varustettu paremmilla sotaaseilla, niin ei vihollisia olisi pelätty.

Sundratrettiofemte lektion.

Optativus passivi:

Må man lofwa, luvattakoon!

Må man icke lofwa, älköön luvattako!

Må man gifwa boken (må boken gifwas) åt gossen, kirja annettakoon pojalle;

Må man icke gifwa boken (må boken icke gifwas) åt gossen, kirjaa älköön annettako pojalle!

Må man berättta saken åt husbonden! Må man icke berättta saken åt husbonden! Må husbondens befallningar ihågkommas! Måtte man icke förolämpa husbondens sinne! Måtte barnen med största omsorg läras och uppfostras! Må man icke glömma, att ungdomstiden är utsädets tid! Må den fromme och sädflige mannen berömmas och hedras!

Mätte åkrarne med fficklighet plöjas! Må åferrenarne väl jemnas! Må man icke frukta. Må mödor och swett med tålmod uthärdas! Rikedom och ära må genom flit, djerfhet och ståndaktighet beredas åt fosterlandet!

Miehelle annettakoon markka vaivasta! Lapselle, joka leikittelee portailla, älköön annettako veistä käteen! Puita istutettakoon kahden puolen tietä! Pelto taitavuudella kynnättäköön ja pellon-pientareet niitetäköön tasaisiksi! Puutarhan kukkia ja muita kasvia kasteltakoon, kuin ei sade niitä kastele! Lapsia älköön laskettako puutarhaan! Vihollisia älköön pelättäkö! Linnaa puolustettakoon rohkeudella ja vakaisuudella! Linnan puolustajia varustettakoon hyvillä sota-aseille! Suomen maanviljelijät, rukoilkaa olkaa hurskaat ja ahkerat ja saattakaa hurskaudellanne ja ahkeruudellanne rikkautta ja onnea isänmaalle! Hurskaita ja ahkeria maanviljelijöitä kunnioitettakoon ja rakastettakoon!

Sundratrettiofjette lektion.

Sjukdomarne botas med watten och medicin. Många sjukdomar kan man icke bota. Genom flitigt arbete stärkas kroppens krafter. Swar och en som gör sitt arbete väl, må väl belönas. Man älskar och hedrar den flitige och redlige landtbrukaren. Flit och fficklighet berömmas. Lätjan och ofunnigheten berömmas icke. Likasom den flitige och redlige mannen berömmes och älskas, likaså hafas och flandraas den late och oredlige mannen. Om icke barnen med största omsorg uppfosstras och läras, så blifwa af dem icke dugliga och för fosterlandet nyttiga menniskor. Den wårdslöse gossen straffades. Den duglige och flitige gossen straffades

icke, utan berömdes och belönades. Nummets golf och taf målades, men wäggarne målades icke. Man förmådde icke förswara staden mot fienderna. Stora belöningar gäfwo åt soldaterna, hwilka genom sitt hjeltemod hade besegrat fienderna och beredt lycka och ära åt fosterlandet. Husbonden wredgades, emedan hans befällningar icke hörsammades. Man har begifwit sig från hemmanet till skogen. Man har icke ännu återwänt hem från skogen. Man har gladt sig i dessa trakter deröfwer, att man har kunnat wänta god afkastning från åkrarne. I dessa trakter har man icke på många år fått god afkastning från åkrarne. Gossen, som föll från båten i sjön, hade blifwit räddad genom brodrens djerfhet. Den lilla gossens djerfhet hade blifwit berömd. Konungen, hwilken man icke hade wäntat, kom till staden. Konungen hade icke warit i staden förut. Man tör hafwa beslutit att uppresa en minnesstod åt anföraren, som hade blifwit mördad i friget. Man tör icke hafwa ämnat sätta gossen i skola ännu. Om man skulle hafwa sparad, så skulle man icke hafwa råkat i fattigdom. Om man icke skulle hafwa satt gossen i skolan, så skulle han icke kunna det, som han nu kan. Om du skulle yppa mina affigter åt någon, så skulle du klandras. Mätte de slitige och redlige landtbrukarne hedras och berömmas! Mätte fäderneslandet göras lyckligt genom innewånarnes flit, ståndaktighet och Guds fruktan!

Hundratrettiofsjunde lektion.

Kaiku.

Pieni poika, nimeltä Joel, meni kerran viheriäiselle niitylle, juoksi siellä ja poimi kukkia. Hän iloitsi, lauloi ja huusi väliin: hei, hui, hoppuralla! Heti vas-

tasi metsä: hei, hui, hoppelalla! Joel ihmetteli, alkoi kuunnella tätä ääntä ja kysyi: „kuka sinä olet?“ Kaiku vastasi: „kuka sinä olet? Nyt suuttui Joel ja huusi: tuhma poika!“ Ja „tuhma poika“ kaikui metsästä vastaukseksi. Tuostapa nyt Joel kovin suuttui ja sanoi: eihän ole ennen kuultu, että ihmisiä näin syyttä pilkataan“. Vihaisena heitti hän kukat, jotka oli poiminut, kädestänsä maahaan, ja alkoi huutaa haukkumasanoja tuntemattomalle huutajalle metsässä, vaan kaikki sai hän sanasta sanaan takaisin. Viimein juoksi hän kotiinsa ja valitti äidillensä, että häntä oli pilkattu metsässä. Äiti ymmärsi heti asian ja sanoi: „tällä kertaa valitat sinä omaa pahaa sydäntäsi. Metsästä et kuulut muuta kuin kaiun omasta äänestäsi. Jos olisit huutanut ystävällisiä sanoja, niin olisit saanut ystävällisiä vastauksia. Niin on laita jokapäiväisessä elämässäkin. Toisien käytös kohtamme on vaan kaiku omasta käytöksestämme heitä kohtaan. Jos kohtelemme ihmisiä ystävällisesti ja rakkaasti, niin he tekevät samoin; mutta jos olemme muita kohtaan äkäiset ja ylpeät, niin hekin samoin meitä kohtelevat.“

Hundratrettioåttonde lektion.

Björken är högre än tallen,

Koivu on mäntyä korkeampi.

En högre björk än denna har jag nog sett,

Tätä korkeamman koivun minä kyllä olen nähnyt.

§ 161. Då en jämförelse uttryckes, kan kuin utelennas och det ord, som anger föremålet, hvarmed jämförelsen sker, sättas i kasus partitivus (partitivus comparationis).

Anm. 1. Om det verbum, som måste tänkas efter det utlemnade kuin, är något annat än olen, användes icke partitivus comparationis, t. ex. Minä kasvan pitemmäksi kuin sinä (kasvat).

Anm. 2. Kuin bör användas, om genom partitivus comparationis twetydighet skulle uppstå, t. ex. Minä en ole nähnyt ahkerampaa poikaa kuin tämä on, (tätä ahkerampaa poikaa skulle betyda: den här flitigare gossen).

Anm. 3. Om genom sammanträffandet af flere partitiver konstruktionen bleswe för tung, bör kuin utlättas.

Gossen är äldre än hans syster. Systren är yngre än brodern. Eder husbonde är driftigare än hans grannar. Man har mycket berömt eder husbondes drift. Hästen är större än björnen. Man jäger att björnen är starkare än hästen. Hunden är större än fatten, men fatten är listigare än hunden. Räfwen är ryktbar för sin listighets skull. Man känner icke något listigare djur än räfwen. Denne gosse anses för flitigare än hans kamrater. Jag har icke ått med en bättre häst än denna. Den nya bron, som byggdes under fista sommaren, är smalare än den förra.

Minä en ole nähnyt viisaampia miehiä kuin nämät ovat. Tuo poika on vanhempaa veljeänsä väkevampi. Tätä miestä on vihattu hänen viekkautensa tähden. Viekkaampaa miestä, kuin hän on, ei tunneta. Minä en ole asunut näitä kauniimmissa huoneissa, mutta näitä suuremmissa huoneissa kyllä olen asunut. Isäntänne on entistänsä terveempi. Isäntä osti kaksi uutta auraa. Niitä paremmilla auroilla ei ole kynnetty. Vesi pysyy yhä siltaa ylempänä. Hullu merta edemmäksi kalaan menee. Veljeni, jota nuorempana ei usein nähty iloisena ja jota ei usein tavat-

tukaan muitten ihmisten seurassa, on tullut entistänsä iloisemmaksi.

Mieli markkoja parempi,
Toimi töitä kallihimpi.

Sundratrettionionde lektion.

En aln hög, kyynärrää korkea.
Ett år äldre, vuotta vanhempi.

§ 162. Vid adjektiver, hwilka utrycka dimensioner, och wid komparativer ställes det ord, som anger måttet i kasus partitivus, (partitivus mensurae).

Brunnen är tre famnar djup. Sjön är två famnar djupare än floden. Nätet, hwilket fiskaren satte i sjön, war fem famnar och tre qwarter långt. Wägen är sju werst lång. Björken, hwilken wäxer i trädgården, är tio famnar hög. Trädgårdens gångar äro två alnar och tre qwarter breda. Jag är två år äldre än min broder. Den nya wägen, hwilken byggdes under fista sommaren, är två werst kortare än den förra. Jag är erhålles från åkrarne mycket sämre afkastning än i fjol. Om man skulle hafwa plöjt åkrarne med större scklighet och omsorg, så skulle man äfwen hafwa erhållit bättre afkastning. Konungen kom till staden en weda förrän man hade wäntat honom.

Puu on kolmea syltä pitkä. Lauta on kahta korttelia leveä ja neljää tuumaa paksu. Kaivo, joka on puutarhassamme, on kymmentä syltä syvä. Kaiwon vedellä kastellaan puutarhan kukkia. Jos ei sade kukkia kastelisi taikka niitä ei kasteltaisi, niin lakastuisivat. Pellon ojat kaivettiin korttelia syvemmiksi. Tornin on viittä syltä korkeampi kuin kirkko. Minä

sain sedältäni lahjaksi paljoa paremman kirjan kuin se on, joka lahjoitettiin sinulle. Veljeni, joka on vuotta vanhempi minua, on aikonut muuttaa setämme luo vähää jälkeen joulun.

Hundrachrationde lektion.

Verbernas nominalmodi:

§ 163. Verbet har i sinflan fem infinitiver.

Infinitivus I	har nominaländelsen	-ta eller -tä.
Infinitivus II	" "	-te.
Infinitivus III	" "	-ma eller mä.
Infinitivus IV	" "	-mise.
Infinitivus V	" "	-maise eller -mäise.

§ 164. Svarje af dessa nominaländelser sättes till verbets stam, hwarefter sedan kasusändelsen fogas.

Infinitivus I.

(Stam.)

Sano sanoa, sanoaksi.

Leipo leipoa, leipoaksi.

Tule tulla, tullaksi.

Juo juoda, juodaksi.

§ 165. Infinitivus I har två former, en längre och en kortare. Den längre formen har translativens ändelse **ksi**, den kortare formen blott aspiration.

Svar och en tillkommer att lyda,

Jokaisen tulee totella.

Sag måste begifwa mig bort,

Minun täytyy lähteä pois.

Det var tressligt att höra,

Iloista oli kuulla.

§ 166. Den fortare formen af infinitivus I användes som subjekt:

a) till verba impersonalia.

b) till verbet olla med ett adjektivum som predikatsfyllnad, då subjektet följer efter predikatet.

Barnet kan icke läsa,
lapsi ei osaa lukea.
Gubben is icke arbeta,
ukko ei viitsi tehdä työtä.

§ 167. Den fortare formen af infinitivus I användes som objekt.

Befall gossen komma hit,
käske pojan tulla tänne.
Tillåten att barnen leka,
sallikaa lasten leikitellä.
Fadren låter icke gossen vara lat,
isä ei anna pojan olla laiskana.

Anm. Efter verberna annan, käsken, sallin sättes personen, som erhåller befallningen eller tillåtelsen i kasus genitivus.

Lärjungarne böra vara flitiga. Hvarje lärjunge måste fitta stilla i skolan. Folket, som gick till ången, måste arbeta der till solens nedgång. Du bör aldrig glömma, hvad du har lofwat. Barnen tillkommer att lyda sina föräldrar. Föräldrarne tillkommer att med största omsorg uppfostra barnen. Tillåt icke gossen att vara lat. Jag måste föra detta bref åt husbonden, som nu jemte sina söner är på återn. Svårt är att utföra din befallning. Det är omöjligt för oss att göra allt, som befalltes. Ledsamt är att bo i staden om sommaren. Drefligt är att höra foglarnes sång om morgnarne. Sommarens vackra morgnar förnöja menniskans sinne. Hellsamt är att simma i flodernas

friska watten. Gösjen, som war med folket på ängen, försötte att slå hö med sin faders lia. Fadren tillät dock icke gösjen att slå hö. Inspektoren befälte folket gå bort från ängen, emedan det började regna. Husbonden låter bygga en ny gärdesgård omkring ängen. Modren tillåter icke de små barnen att wara ute efter solens nedgång. Fadren tillåter gerna gösjen wara i floka mäns sällskap. Nyttigt är att wara i floka människors sällskap.

Minun täytyy mennä kouluun tunnin perästä. Oppilaitten tulee tarkasti kuunnella opettajien sanoja. Jokaisen tulee olla tyytyväinen onneensa. Kyllä kelpaa työtä tehdä, kun annetaan hyvä palkka. Nyt sopii kaikkien olla iloisina, kun pelloista saadaan hyvä sato. Minun ei sovi tehdä, mitä pyysit. Isäntä käski väen leikata ruista pellolla auringon laskuun asti. Terveellistä on juoda vettä aamuisin. Minun on mahdoton saada työni valmiiksi huomiseen. Iloista oli kuulla, että sinua oli kiitetty koulussa. Hyödyllistä on lukea näitä kirjoja, jotka annettiin minulle palkinnoksi ahkeruudestani. Sinä saat pitää kirjan, jonka annoin sinulle lainaksi, tulevaan viikkoon. Isäntämme on aikonut lähettää rengit nuotalle tänäpäpä. Poika, joka leikittelee pihassa auringon paisteessa, ei ymmärrä mennä kalveesen. Vaikea on tuoda puita metsästä, kun on paljo lunta. Poika ei tahtonut mennä kouluun, kun ei ollut ehtinyt lukea läksyänsä. Käske pojan viedä hevonen metsään. Vartia salli lasten mennä puutarhaan. Vartia ei sallinut lasten, jotka leikittelivät puutarhassa, ottaa omenia puista. Anna-pas ajan kulua, päivän mennä, toisen tulla, taas minua tarvitaan.

Sundrasyratioförsta lektion.

Sag har icke tid att komma,
minulla ei ole aikaa tulla.

§ 168. Den kortare formen af infinitivus I användes som bestämning till substantiver.

Det var trefligt att höra,
sepä oli iloista kuulla.

Detta arbete är swårt för gubben att göra,
tämä työ on vaikea ukon tehdä.

§ 169. Den kortare formen af infinitivus I användes som bestämning till adjektiver, hvarwid personen, som hör till infinitiven återges med kasus genitivus.

Fadren gaf boken åt gossen att läsa,
isä antoi kirjan pojan lukea.

§ 170. Den kortare formen af infinitivus I användes som bestämning till verber för att uttrycka ändamålet med dessas handling. Personen, till hvilken infinitiven hänföres, återges med kasus genitivus.

Anm. Den till infinitiven hörande genitiven föregås i swenskan wanligen af prepos. åt eller för.

Gossen begärde af fadren lof att gå på isen. Fadren tillät icke gossen att gå på den swaga isen. Gossen skulle hafwa glädt sig, om han skulle hafwa fått lof att sfrinna på isen. Sag har icke penningar att låna åt dig. Inspetoren fick besallning att se efter folket, som arbetar på ången. Husbonden har makt att skilja den wårdslösa inspektoren från sin tjenst. Sag har lust att resa till landet i morgon. Du har skäl att gläda dig, emedan du har haft god lycka. Denna bok är nyttig att läsa. Sag anser icke denna bok nyttig för gossen att läsa. Husbondens besallningar

äro omöjliga för drengen att uppfylla. Äpplen äro goda att äta. Källornas watten är helsosamt att dricka. Saken är swår för gossen att ombestyra. Arbetet skulle hafwa varit lätt att få slut i dag, om man skulle hafwa arbetat flitigare. Din begäran är lätt för hwar och en att uppfylla. Fadren hemtade nötter åt barnen att äta. Gossen gaf boken åt sin wän att läsa. Wärdinnan hemtade maten på bordet åt folket att äta. I dalen finnas blommor för barnen att plocka. De blomstrande dalarne äro herrliga att skåda. Husbonden gaf icke sin unga och wadra häst åt drengen att föra med. Soldaternas anförare fick befallning att genom stormning intaga fästningen.

Minulla ei ole aikaa tulla teidän kanssanne järevelle. Pojalla ei ole halua mennä kouluun. Jos saisin luvan ottaa isäni pyssyn, niin menisin metsään. Minulla olisi halu ampua lintuja metsässä. Nimismies sai käskyn ottaa varkaan kiini. Maaherralla on valta eroittaa nimismies virasta. Onpa syytä olla surullisena, kun sade on lyönyt rukiit lakoon. Jos minulla olisi varoja muuttaa suo niityksi, niin muuttaisin. Sinun kirjasi on hyödyllisempi lukea kuin minun. Kaikki kirjat eivät ole hyödyllisiä lasten lukea. Pyyntösi on mahdoton kenenkään täyttää. Tämä vesi on terveellistä jokaisen juoda. Tätä työtä katson helpoksi tehdä. Jos olisitte asiaa alusta tutkittelleet, niin sitä ei olisi ollut niin vaikea ymmärtää. Ruoka on pantu pöydälle väen syödä. Tuo uusi kello muidenki katsella. Talon tyttö vei niitylle kaljaa väen juoda. Älkää antako veistä lapsen leikitellä. Mäellä, joka on toisella puolella virtaa, on mansikoita lasten poimia. Panen maata. Puut jätettiin ukon hakata. Korkeat vuoret ja kauniit laaksot kaunistavat näitä seutuja. Korkeilta vuorilta on ihana kat-

sella kauniita järviä, kukoistavia laaksoja, viheriöitä niittyjä ja viljavia peltoja.

Sundrasfratioandra lektion.

Sag ger denna bok åt dig att läsa,
minä annan tämän kirjan sinun lukeaksesi.

§ 171. Då suffix kan fogas till infinitiven, som uttrycker ändamålet med hufwudhandlingen, användes den längre formen af infinitivus I.

Vi uppehålla oss i dessa trakter för att lära oss finsta språket. Man fickade dessa böcker åt eder att läsa. Gossen steg på stolen för att han skulle se bättre. Gubben, som kom emot oss på landsvägen, begaf sig till skogen för att hemta ved. Wårdiinnan hemtade maten på bordet åt oss att äta. Gif skidan, hwilken du köpte, åt mig att se. Grannen gaf sin nya båt åt oss att ro öfwer sjön. I går, då vi woro i skogen, gingo vi till edert torp för att få mat. Mannen, som nyss gick härifrån, köpte af husbonden mark för att bygga ett torp.

Antakaa vettä juodakseni! Poika juoksi, minkä voi, päästäksensä sateen suojaan. Me menimme taloon ja pyysimme venettä soutaaksemme. Mies veti veitsen tupesta leipää leikataksensa. Tänne lähetettiin nämät kirjat teidän lukeaksenne. Poika antoi uuden kirjansa ystävän lukea. Sinun lukeaksesi minä toin tämän hyvän kirjan, josta olen maksanut kolme-toista markkaa. Renki, joka oli palvellut meillä jo monta vuotta, muutti kaupunkiin saadaksensa paremman palkan. Menkäämme tuolle korkealle vuorelle katsellaksemme luonnon kauneutta! Tuo poika on luullakseni hyvin ahkera.

Hundrafyrtiotredje lektion.

Infinitivus II.

§ 172. Infinitivus II har tvänne kasus, inessivus och instruktivus.

Jag hemtade boken, då jag kom,
toin kirjan tullessani.

Barnen gladda sig, då föräldrarna kommo hem,
Lapset iloitsivat vanhempien kotiin tullessa.

§ 173. En temporalbisats kan i finskan förkortas sålunda, att temporalpartikeln utelämnas och predikatet, om det är presens eller imperfektum, återges med inessivus af infinitivus II. Om subjektet i temporal satsen är detsamma som i den styrande satsen, så återges det med suffix, men i öfriga fall med kasus genitivus.

Medan man var på sjön blåste det hårdt,
Järvellä oltaissa kävi kova tuuli.

§ 174. Inessivus af infinitivus II användes äfven i passivum.

Då jag läste ditt bref blef jag glad,
kirjettäsi lukeissani tulin iloiseksi.

Anm. Bokalen o kan sammandragas med föregående vokal och blir då i.

Tiden förlider, under det man betänker sig. Jag vel in i grannens gård, då jag återwände från kyrkan. Mannen sjöng, medan han plöjde på åkern. Drengarne plöjde, medan husbonden sådde. Gubben, som satt på trappan, sjöng, under det han täljde träd. Gossarne sjunga, medan de leka på gården. Det är icke lätt att säga, hwem af gossarne sjunga bäst. Medan jag satt här och wäntade på dig, såg jag en ekorre, som hoppade på trädets quistar. Min farbroder läste för mig wackra verser, under det han flöjdade på stiftet af sin knif. Herden gör spador, under

det han wallar forna i sfogen. Medan jag satt på stolen och läste min lera, hörde jag foglarnes sång från trädgården. Under det man war på notdrägt, uppstod ett häftigt regn. Då man återwände från notdräkten, war det redan mörkt. Då man förde hästarne i sfogen, såg man en stor hop wargar. Om winterns klara nätter tindra stjerner på himmelen. Stjernorna förswinna, då solen uppstiger. Under det man sökte herden, som icke hade kommit hem om aftonen, märkte man, att sfogen hade börjat brinna. Då man återwände från sfogen, träffade man herden. Soldaterne försjeddes med goda wapen, medan fienderna belägrade staden.

Aika kuluu arvellessa, päivä päättä käännellessä. Metsästä palatessamme poikkesimme torppaan saadaksemme ruokaa. Metsässä kävellessämme näimme oravan, joka hyppäsi puusta puuhun oksalta oksalle. Isäni lauloi minulle kauniita runoja, minun pienenä ollessani. Kaskea poltettaessa miehet tekivät lapioita ja haravia. Renkien kyntäessä ja naisten ruista leikatessa poltti isäntä kaskea. Lapset iloitsivat vanhempien kotiin tullessa. Poika ei ymmärtänyt ottaa lakkia päästänsä huoneesen tullessansa. Sinun lukeissasi, minä kirjoitan. Miesten lähteissä sotaan heidän vaimonsa ja lapsensa itkevät. Ilmoita asia vaadittaissa. Kotiin tultaessa löi kello kahdeksan. Kaskea poltettaessa oli vähällä, ettei valkea metsään päässyt. Nuotalla oltaissa nousi kova myrsky. Peltoa kynnetäissä ja ojia kaivettaissa paloi talon riihi. Linnut, jotka talven tullessa lähtevät muille maille, kutsutaan muuttolinnuiksi.

Tiellä kissat, tiellä koirat
 pahan vaimon leipoessa
 Hiki laiskan syödessän,
 Vilu työtä tehdessän.

Sundrasfyratiofjerde lektion.

Gosjen kom sjungande i rummet,
poika tuli laulaen huoneesen.

Mannen talade skrytande,
mies puhui kehuen.

Gosjen läste sin lera så att fadren hörde,
poika luki läksyänsä isän kuullen.

§ 175. Instruktiuus af infinitiivus II begagnas för att uttrycka sättet, hvarpå hufvudhandlingen sker. Om infinitiven har subjekt, så återges det med kasus genitiuus.

Gosjen kom gråtande tillbaka från parken. Mannen svarade sägande sina viktiga skäl. Gosjen läste sin lera så att äldre brodern hörde. Fadren begaf sig gående till sjöns strand och gosjen skyndade springande efter. Mannen sitter på stolen i kammaren spelande fiol. Träden brinna i ugnen sprakande. Människan tillkommer att vara nöjd i alla skiften. Ingen bör klaga öfver lyckans werlingar. Fadren befallte gosjen läsa sina lexor väl och vara uppmärksam i skolan. Lärkornas sånger äro angenäma för människorna att höra. Det är trefligt att höra visa mäns ord. Föräldrarne tillåta icke barnen att vara i dåliga människors sällskap. Barnen fingo af föräldrarne lof att plocka blommor i parken. Denna källas watten är helsosamt att dricka. Detta arbete är swårt för gosjen att göra. Fadren gaf en god bok åt gosjen att läsa. De rika köpmännens skepp nalkas fosterlandets kuster hemtande guld, silfver och andra dyrbara waror.

Isäntä kävelee puistossa katsellen kukkia ja puita. Poika tulee juosten puistoon. Olin tullen mennen naapurin talossa. Kuuset palavat paukkuen, hullut puhuvat kehuen. Mies istuu portailla soitellen

viulua. Poika lukee vaikeaa läksyänsä isän kuullen. Pahat pojat riitelevät puistossa kaikkein nähden. Minä tuon hevosen tallista teidän nähdäkseenne. Ukko istuu portailla kertoen elämänsä vaiheita.

Ei maaten markat juokse,
istuen isot hyvyidet.

Sundrafyratiofemte lektion.

Infinitivus III.

§ 176. Infinitivus III har alla kasus med nominalbetydelse, ex. sanoma, berättelse; sanoman, berättelsens, sanomat, berättelserna; sanomien, berättelserna. Tekemä, det som blifwit gjordt, handling, verk. Kuolema, död.

Denna bok är köpt af min fader,
tämä kirja on isäni ostama.

Sag läser den af min fader köpta boken,
luen isäni ostamaa kirjaa.

Detta träd är af mig planteradt,
tuo puu on istuttamani.

Sag wattnar det af mig planterade trädet,
kastelen istuttamaani puuta.

§ 177. Det swenska praeteritum part. passivi med agent uttryckes i finskan genom infinitivus III. Agenten återges med kasus genitivus eller med suffix.

Skåpet är gjordt af snickaren. Husbonden har betalt för det af snickaren gjorda skåpet 28 mark. Målaren målar som bäst det af snickaren gjorda skåpet. En af fadren gifwen skänk är kär för gossen. Sag har köpt en ny gård. Bästra träd hafwa blifwit planterade omkring den af mig

köpta gården. Jag flyttar snart i den af mig köpta gården. Detta bref är skrifwet af min vän. Jag har icke ännu läst det af min vän skrifna brefwet. Det af gossen skickade brefwet har bedröfwat fadrens sinne. Den af stadens innewånare uppbyggda kyrkan är wacker. Landets innewånare uppbygga änyo den af fienderna förstörda staden. Den af eder berättade saken har gladt oss mycket. Det af dig gjorda arbetet har icke blifwit wäl belönadt. Om sommaren grönska de af landbrukarne odlade fälten. Lundarnes gröna björkar och ängarnes flöna blommor förnöja menniskornas sinne. Ofta inträffar, att hagel och regnstrurar förstöra åkerfälten. De af haglen och regnstrurarne förstörda åkerfälten bedröfwa menniskornas sinne.

Kirje, jota isäntä lukee, on hänen poikansa kirjoittama. Pojan kertoma asia on surettanut isän mieltä. Kirjoittamassansa kirjeessä ei poika ollut puhunut mitään kotiin tulostansa. Tuo kangas on äitini kutoma. Tässä setäni lahjoittamassa kirjassa on kauniita kuvia. Sedän lahjoittama kirja ilahduttaa pojan mieltä. Teidän viljelemässänne pellossa kasvaa hyvä ruis. Ikkuna on rakeitten särkemä. Sateen kastaamaan maahan on hyvä kylvää. Puutarhassa on paljon istuttamiani puita. Sisar ei osannut lukea veljensä kirjoittamia kirjeitä. Maan asukkailla ei ole varoja uudestaan rakentaa vihollisten hävittämää kaupunkia.

Sundrafyratiofjette lektion.

Rykoherden är i kapellet (stadd i) att predika.
Kirkkoherra on kappelissa saarnaamassa.

§ 178. *Infinitivus* af *infinitivus* III står som bestämning för att uttrycka den handling, i hvars utförande någon är stadd.

Kyrkoherden återvänder från att predika,
kirkkoherra palaa saarnaamasta.

§ 179. *Elativus* af *infinitivus* III användes som bestämning för att uttrycka den handling, hvarmed någon upphör att sysselsätta sig eller från hwilken någon afhålles, afträdes o. s. w.

Kyrkoherden begaf sig till kapellet för att predika
Kirkkoherra meni kappeliin saarnaamaan.

§ 180. *Allativus* af *infinitivus* III användes såsom bestämning till verber, som utmärka en rörelse, ett tillstyrkande, ett wänjande wid m. m. och uttrycker då den handling, åt hwilken någon hänger sig, hwartill någon tillstyrkes eller hwarwid någon wänjes.

Hunden är god att springa.
Koirra on hyvä juoksemaan.

§ 181. *Allativus* af *infinitivus* III användes såsom bestämning till adjektiver för att uttrycka den handling, i anseende hwartill en egenkap utsäges om subjektet.

Gosfarne äro (sysselsatte med) att simma. Gosfarne komma från att simma. Wi skulle begifwa oss att simma, om regnet skulle upphöra. Gosfen är god att simma. Gårdens tjenstehjon äro på återn (sysselsatte med) att skära råg. De komma från att skära råg. Gosfen är dålig att läsa. Denne man är willig att sjunga. Gårdens gamle gubbe är på sjön (sysselsatt med) att fiska. Gubben tör snart återvända från att fiska. Gårdens folk begaf sig i dagsgroningen för att bryta löf. Husbonden begaf sig ge-

nast, så snart han hade återvändt från att bryta löf, till återn för att få. Denne gosse är icke willig att läsa. Twingen den late gossen att läsa. Föräldrarne må tidigt öfwa barnen att läsa. De gossar, hwilka äro williga att läsa, berömmas och älskas. Grannen är på återn (sysselsatt med) att gräfwa dike. Grannens broder är i staden för att köpa mjöl. Denne man är icke lämplig att göra det, hwartill i hafwen tvingat honom. Flickorna äro i trädgården (sysselsatte med) att plantera blommor. Gosfarne begäfwö sig till sfogen för att plocka bär. De lofwade återwända från att plocka bär efter två timmar. Jag hade hela dagen warit på sjön (sysselsatt med) att fiska. Wi hafwa ämnat begifwa oss i parken för att betrakta de af eder planterade träden och höra på foglarnes fångar. Jag älskar denne fromme och redlige man, som hindrat mig från att råka i olycka. Jag skulle gerna hafwa läst för dig det af min wän skrifna breswet, om du icke skulle haft så brådt.

Palkolliset ovat pellolla ruista leikkaamassa. Palvelia on vieraita kutsumassa. Palvelia ei vielä ole palannut vieraita kutsumasta. Rengit lähetettiin metsään puita hakkaamaan. Isäntä meni poikinensa järvelle kalastamaan. He ovat olleet kalastamassa jo kolme tuntia. Poika, joka otti isänsä antaman pyssyn naulasta, meni metsään lintuja ampumaan. Tyttö kun oli lakannut lukemasta veljensä lähetemää kirjettä rupesi heti kirjoittamaan vastausta veljellensä. Kun olimme jäällä luistelemassa, näimme ketun, jota rupesimme takaa ajamaan, vaikka emme sitä kiini saaneet. Vanhempain tulee opettaa lapsiansa työtä tekemään. Poika on valmis juoksemaan. Sinä et ole sovelias tätä asiaa toimittamaan. Pakoitakaa tuota laiskaa ukkoa, joka tulee syömästä, työtä

tekemään. Miehet, jotka tulivat metsästä lehtiä taittamasta, menivät heti pellolle kyntämään. Ahkerat pojat eivät lakkaa lukemasta, ennenkuin osaavat läksynsä. Mies on valmis työhön menemään. Poika oli lähetetty metsään tuomaan hevonen kotia. Talon pojat ovat lintuja ampumassa. Tytöt ovat puutarhassa kukkia kastelemassa. Ukko, joka tuli kaloja onkimasta, meni heti saunaan kylpemään. Kehoittakaa ystävääni tulemaan tänne. Isäni kirjottama kirja on hyödyllinen lasten lukea. Kielsi vanha Wäinämöinen hopealle horjumasta, kullalle kumartamasta.

Sundrafyratiofjunde lektion.

Genom att köpa får man allting.
Ostamalla kaikkia saadan.

§ 182. Genom adessivus af infinitivus III uttryckes den handling, som betecknar medlet, hvarigenom hufvud-handlingen utföres.

Genom att läsa får man kunskaper. Byns skomakare, som har kommit hit för att låna penningar af vår husbonde, har genom att låtjas råkat i stor fattigdom. Foglarne fårdas genom att flyga. Husbonden blef förargad på tjänstehjonen, hvilka förnötte sin tid med att prata. Gubben, som bor i den lilla kajan på sjöns strand, lifnär sig med att fiska. Barnen förnöta sin tid med att leka.

Lintu kulkee lentämällä. Älkää kuluttako aikaa tyhjiä toimittamalla. Älkää laiskotelko. Laiskottelemalla joudutaan köyhyyteen. Jos olisit koettanut elää peltoja viljelemällä, niin et olisi joutunut niin

suureen köyhyyteen. Maata kaivamalla ja kuokkimalla torpparinne lienee rikastunut. Kaloja ei saada niin paljoa onkimalla kuin nuottaa vetämällä.

Sundrasyratioåttonde lektion.

Mannen gick bort utan att säga ett ord,
mies meni pois sanaa sanomatta.

§ 183. Absesivus af infinitivus III användes för att uttrycka den handling, utan hwars medverkan hufvudhandlingen sker.

Sag kom hit utan att någon märkte.
tulin tänne kenenkään huomaamatta.
Sag gick bort utan att du wiste.
menin pois tietämättäsi.

Anm. 1 Infinitivens subjekt återges med kasus genitivus eller suffix.

Gossen lemnade lexan oläst.
poika jätti läksyn lukematta.
Såret är obotadt.
Haava on parantamatta.

Anm. 2 Wid verberna jään och jätän har denna absesivus passiv betydelse, och, om den förekommer utan objekt, äfwen wid olen och pysyn.

Fadren tör hafwa grålat på gossen för det, att han gick att skrinnna utan att begära lof. Gubben fitter på stenen utan att göra något. Gossen, som hade blifwit sicken till skogen för att hemta hem hästen, kom tillbaka utan att hitta den. De flittige gossarne läsa sina lexor utan att

någon tvingar dem. Mannen, som hade utträttat mitt ärende, gick bort utan att begära belöning för sitt besvär. Gossarne woro i skogen hela dagen utan att äta, (sysselsatte med) att skjuta. Denne gosse är flitig att läsa. Jag är icke willig att gifwa åt eder, hwad i hafwen begärt. Min begäran är ouppfylld. De djerfwa sjömännen segla utan att frukta hafwets böljor. Soldaterna woro icke utrustade med dugliga wapen, då fienderna kommo i landet. Konungen lemnar icke de hjeltmodiga soldaterna obelönade.

Minä olisin tullut luoksesi kutsumattakin. Sinä olisit saanut minulta tämän kirjan pyytämättäkin. Tätä asiaa et ymmärrä sitä tarkasti tutkistelematta. Sen asian kyllä sanomattasikin tunnen. Poika meni metsään marjoja poimimaan kenenkään tietämättä. Hän ei vielä ole palannut marjoja poimimasta. Älä koskaan jätä sanomatta vanhemillesi, kun lähdet kotoa pois. Minkä kerran tekemättä jättää, se usein tekemättä jääkin.

Sundrafyratiionide lektion.

Goda böckers läsning förnöjer de flitige gossarne,
hyvien kirjojen lukeminen huvittaa ahkeria poikia.
Jag har mycket att läsa,
minulla on paljo lukemista.

§ 184. Genom infinitivus IV uttryckes verbets handling under rent substantiv form.

Gossen måste gå i skolan,
poijan on kouluun meneminen.

Jag måste gifwa denna bok åt min broder,
minun on antaminen tämä kirja veljelleni.

§ 185. Verbalt användes infinitivus IV i nominativus sing. och ger då åt verbet betydelsen af nödvändighet, hvarwid personen, för hwilken handlingen är nödvändig återges med kasus genitivus.

Det är icke wärddt att gifwa denna bok åt gossen, tätä kirjaa ei ole pojalle antamista.

§ 186. Verbalt användes infinitivus IV i partitivus såsom partielt subjekt till verbet olla i en förnekad sats.

Att odla åkrarne (åkrarnes odlande) förnöjer landtbrukarne. Att lära gossar (gossars lärande) är mödosamt. Att läsa denna bok (denna boks läsning) är nyttig för gossarne. Genom läsning af denna bok (denna boks läsning) blir du mycket klokare än förut. Gubben, som kom i stugan, hade mycket att tala med husbonden. Husbonden tör icke hafwa hört på gubbens pratande. Jag har nu så mycket att göra att jag icke hinner komma med eder för att skjuta foglar i skogen. Drengarne måste hugga wed i skogen hela dagen. Manen, som bor i den der kajan wid landsvägen, har förut varit rik, men genom att hjälpa andra har han råkat i fattigdom. Han måste begifwa sig att tigga, om andra lyckligare menniskor icke förbarma sig öfwer honom. Det är icke wärddt att förbarma sig öfwer dem, hwilka genom att lätjas hafwa råkat i fattigdom. Det är icke wärddt att hjälpa denne gubbe, emedan han icke is arbete, ehuru han nog skulle förmå.

Kukkien hoitaminen huvittaa tyttöjä. Muut tekemiset estivät lukemistani. Et sellaisella lukemisella pitkälle pääse. Mitä sinulla on täällä tekemistä. Kerjäämisellä tuo ukko, joka nyt on järvellä kaloja onkimassa, on elänyt jo monta vuotta. Minun on tämä kirje vieminen kirkkoherralle. Tyttö, jonka nyt on tuominen karja niityltä kotia, on sisartani vuotta vanhempi. Tuota laiskaa ukkoa ei ole armahtamista. Ei ole järvelle

menemistä, kun on niin kova myrsky. Ei ole kauppatavaroita tänne tuomista, niitä ei kuitenkaan osteta. Jos et kokonansa voi olla metsästävä, niin sinun kuitenkin on jättäminen pienet linnut ampumatta. Tässä meidän on istuminen rannalla odottamassa, kunnes laiva tulee meitä ottamaan. Äidin on opettaminen lastansa rukoilemaan. Jumalaa meidän on rakastaminen ja hänen käskyjensä muistaminen, jos tahdomme tulla onnellisiksi. Virstassa on sairaalla kyllä kulkemista.

Sitä kuusta kuuleminen,
jonka juurella asunto.

Ei ole koiraa karvoihin katsomista.

Hundrafentionde lektion.

Sag war juft i begrepp att komma,
Olin juuri tulemaisillani.

§ 187. Adessivus pluralis af infinitivus V står som bestämning, för att uttrycka den handling, som juft är i begrepp att ske. Denna form har alltid suffix.

Anm. En handling, som är i begrepp att ske, kan äfwen uttryckas genom adessivus sing. af infinitivus III.

Vi woro juft i begrepp att begifwa oss på sjön, då en häftig storm uppstod. Många segel synas på hafwet. Stormarne förstöra ofta de förträffliga skeppens segel. Skippet höll juft på att segla i hamnen, då stormen dref det mot klipporna. Folket war juft i begrepp att börja rågsförden, då det började regna. Den lilla gossen höll juft på att falla ner från trappan, då brodern kom till hans hjälp. Konungarnes borgar befästas med höga murar, då fienderna infalla i landet. Våra soldater woro juft i begrepp att slynda mot fienderna, då freden aflöts.

Minä olin juuri tulemaisillani teille, kun lähetitte minua käskemään. Lapsi makaa kehossa ja on juuri nukkumaisillansa. Kaupungin asukkaat olivat kaupunkia linnoittamaisillansa, kun viholliset lähestyivät. Laiva oli lähtemäisillensä, kun tulimme satamaan. Laiva kulkee jo täysin purjein. Mies, kun näki lapsen virtaan putoomaisillansa, riensi pelastamaan sitä vaarasta.

Hundrafemtioförsta lektion.

Sommarens vackra morgnar förnöja människans sinne. Det är trefligt att höra de små foglarnes sång om sommarens morgnar. Det är helsosamt att uppehålla sig i fria luften. Husbonden tillät drengarne att vara lediga en dag. Fadren befallte gossen hemta hästen hem från hagen. Fadren tillåter icke gossen vara utan arbete. Husbonden har lofwat gifwa åt drengen belöning för hans pålitlighet. Befallningsmannen låter bygga en ny bro öfwer floden. I bören icke gå på bron, förrän den är färdig. Jag har icke nu tid att komma med eder i skogen för att skjuta. Husbonden har makt att låta folket vara ledigt, när han vill. Denna bok är nyttig att läsa. Detta watten är helsosamt för människorna att dricka. Saken, hwilken denne man berättade för oss, war ledsam att höra. Husbondens befallning tör icke vara lätt för eder att uppfylla. Gossen gaf brefwet åt sin wän att läsa. De blomstrande dalarne äro herrliga att skåda. Trädgårdens wäktare hemtade äppel åt barnen att äta. Eder begäran är omöjlig för oss att uppfylla. Min broder tör hafwa gifwit denna bok åt dig att läsa. Gossen sprang för att han skulle få fast fadren, som gick till åkern. Man hemtade detta watten åt oss att dricka. Gårdens gamle gubbe, som i sin ungdom warit en tapper stridsman, sjöng för oss vackra werser, medan han slöjdade på skafvet af sin knif.

Stjernorna försvinna från himmelen, då solen uppstiger. Medan jag stod på sjöns strand och väntade på min vän, som hade lofwat ro mig öfwer sjön, såg jag en ekorre, som hoppade på trädets qwistar. Medan du läste, skref jag. Barnen gladdde sig, då föräldrarne återwände hem Tillkännagif saken, då det fordras. Då man kom hem från att skära råg på åkern war flokkan tio. Barnen begåfwo sig springande till parken. En gubbe sitter på trappan talande med husbonden. Gubben förtäljde sina lefnadsstiften så att wi hörde. De af haglen förstörde åkerfälten bedröfwa landtbrukarnes sinne. Det af din broder skickade breswet har gladt mig. Fienderna töra hafwa beslutit att med wåld intaga fästningen. Detta bord är gjordt af min broder. Tjenarne äro på sjön (sysselsatte med) att draga not. Mannen, som återwände från skogen, begaf sig genast på åkern att plöja. Twingen de late gossarne att läsa sina lexor. Alla älska de gossar, hwilka hafwa goda seder och äro willige att läsa. Denne gosse är icke lämplig att göra det, hwartill man twingat honom. Den slitige gossen upphör icke att läsa, förrän han kan sin lexa wäl. Sedan gossarne hafwa läst sina lexor, så de wara lediga. Skeppen färdas genom att segla, foglarne genom att flyga. Förnöten icke eder tid utan att göra nyttigt arbete. Gossen begaf sig att skrinnna på isen utan att säga det åt någon. Männen, hwilka bränna swed, hafwa warit hela dagen i skogen utan att äta. Af de late gossarne blifwa lexorna ofta olästa. Du skulle hafwa fått den af mig köpta boken äfwen utan att begära den. Läsningen af denna bok är nyttig för hwar och en. Gossen lemnade sin lexa oläst. Dagens öfriga göromål hafwa hindrat mig att komma till eder. Om j icke förbarmen eder öfwer denne man, så måste han begifwa sig att tiggas. Då wi kommo till prestgården, war kyrkoherden just i begrepp att begifwa sig till kyrkan. Jag war just i begrepp att somna, då du bultade på dörren.

Palkollisten tulee totella isännän käskyjä. Terveellistä on juoda vettä aamuisin. Äiti käski lapsien mennä puutarhaan kukkia poimimaan. Puutarhan vartia ei sallinut lasten ottaa omenia puista. Sain luvan ottaa isäni kirjan. Tämä työ on vaikea pojan tehdä. Anna uusi kuvakirjasi veljeni katsella. Asiaa ei olisi ollut niin vaikea ymmärtää, jos sitä olisi alusta tutkisteltu. Mies, joka tuli taloon pyysi hevosta ajaaksensa. Anna uusi kirjasi katsellakseni. Ukko meni tupaan saadaksensa ruokaa emännältä. Väki meni pellolle isännän kotiin tullessa. Metsästä tultaissa rupesi satamaan. Tyttö seisoo porstuassa kolkuttaen tuvan ovea. Poika toi lapion puutarhasta tullessansa. Kaupunkiin mennessäni tapasin ystäväsi, joka tuli metsästä lintuja ampumasta. Poika rupesi laulamaan. Isännän ollessa metsässä lintuja ampumassa rupesivat rengit ojia kaivamaan. Isä torui poika siitä, että oli jättänyt läksynsä lukematta. Poika meni itkein huoneesen läksyänsä lukemaan. Tulin huoneesen pojan huomaamatta. Lapset ovat mäellä mansikoita poimimassa. Vanhempien on opettaminen lapsiansa rukoukseen. Minun on kirje kirjoittaminen veljelleni. Tyttö meni juosten vastaanottamaan ystäviänsä, jotka tulivat kävellen maantiellä.

Sundrafemtioandra lektion.

§. 188. Verbet har i fluffan 4 participier, två i aktivum, och två i passivum.

§. 189. Participium I har i aft. och pass. ändelsen va eller vä.

§. 190. Participium II har i aft. ändelsen nut eller nyt (stam nehe) i pass. ändelsen u eller y.

En hop skrattande gösjar.
joukko nauravia poikia.

Gösjen är lärd, men hans broder är lärdare.
poika on oppinut, mutta hänen veljensä on oppineempi.

§. 191. Participierna kunna förlora sin tidsbetydelse och blifwa rena adjektiver, hwarwid de med undantag af part. II pass.) kunna kompareras, om betydelsen det tillåter.

Sag hörde på en sjungande fogel.
kuuntelin laulavaa lintua.
Du skall få god belöning.
sinä olet saava hyvän palkinnon.

§. 192. Participium I aft. har betydelse både af presens och futurum. Då denna form står som predikatsfyllnad till olla har den alltid betydelse af futurum.

Sag låtsade gråta,
olin itkevänäni.
Gösjen låtsar läsa,
poika on lukevinansa.

§. 193. Essivus af participium I med suffix såsom predikatsfyllnad till verbet olla uttrycker ett låtsande. I denna betydelse användes denna form ofta i pluralis, ehuru endast ett föremål är i fråga.

Ann. Om presens participii i swenskan står som apposition, återges det i finskan med instruktivus af infinitivus II.

Modren gaf socker åt det gråtande barnet. Den på åfern plöjande mannen sjunger. En haltande man kom genom porten in på gården. Husbonden talar med den haltande mannen. Vi känna icke den haltande mannen. Min broder lofwade göra en staf åt den haltande mannen. En flygande fogel får någonting, en haltande intet. En

stor hop skrattande gössar är på backen. De skrattande gössarnes föräldrar komma gående på landsvägen. Vår granne är den pålitligaste af alla byns män. Husbonden gaf belöningar åt den pålitligaste bland tjenstehjonon. Skeppet, som seglar på det swallande hafwet, hemtar dyrbara waror från utlandet. Sjömännen gläda sig åt de lysande stjernorna. Det i hamnen komna skeppets kapten är sjuk. Du skall ångra det, att du icke har efterkommit vår önskan. Du skall pröfwa mycket ännu. Flickan låtsar gråta och sörja. Du låtsar förstå mycket. Gossen, som sitter wid bordet, låtsar läsa. Husbonden skall gifwa god belöning åt denne pålitlige och flitige arbetskarl. Swar och en, som illa har användt sin ungdomstid, skall en gång ångra det.

Ontuvan miehen sauva katkesi. Emäntä keittää ruokaa tuleville vieraille. Tulleitten vieraiden hevonen seisoo portaiden edessä. Vartia käski kukkia poimivan tytön pois puutarhasta. Setänne on ymmärtävin mies koko pitäjässä. Emme tunne ymmärtävämää miestä kuin setänne on. Tämä mies on luotettavin kaikista tämän kylän miehistä. Rohkeat merimiehet eivät pelkää lainehtivaa merta. Merimiehet iloitsevat, kun kuu paistaa ja tähdet loistavat. Olet olevanasi oppinut. Kaikkia te olette tietävinänne. Et ymmärrä, mihinkä onnettomuuteen olisit joutuva, jos saisit noudattaa omaa mieltäsi. Isäntä, joka nyt on poikinensa metsässä lintuja ampumassa, on teitä kiittävä uskollisuudestanne.

Sundrafemtio tredje lektion.

Hästen hade försvunnit,
hevonen oli kadonnut.

Den försmunna hästen hittades,
kadonnut hevonen löydettiin.

§. 194. Participium II aft. uttrycker en öfverstående handling och användes i förening med verbet olla till bildandet af sammansatta tempora.

Lätom oß fly härifrån,
Paetkaamme täältä.
Sag will icke fly,
En tahdo paeta.

§. 195. I flerstafwiga verba på nen förvandlas bindkonsonanten n framför k och t till t.

Vår granne har varit sjuk hela fifta wintern. Hans tillstånd kan icke mer förbättras. De tappre soldaterna wilja aldrig fly för fienderna. Må hwar och en fly härifrån. Gossen mäktar icke med detta arbete. Må din lust att läsa icke förminskas. Solen strålar. Barnen stå på gården och betrakta den nedgåendes solens strålar. De klara fjöarne glindra i gryningens ljus. Långt borta i skogen galar göken. Herdegossen drifwer boskapen till betesmarken spelande på sin herdepipa. På afstånd ljuda den till betesmarken gångna boskapens flockor. Den från sitt läger uppstigne landbrukaren går skyndande till sitt arbete. Foglarnes sånger ljuda från de grönskande trädens qwistar. Allt, som anda har, fröjdas. Må äfwen vår röst ljuda prisande Gud, som allt har skapat. Den som pröfwat wet mycket.

Tuo vanha ukko ei enää kykene työtä tekemään.
Pieni poika ei ymmärtänyt paeta vihaista koiraa. Jos et ole säästäväisempi, niin omaisuutesi ei voi enetä.
Poika kävelee pihassa hakein kadonnutta veistänsä.
Laskenut aurinko loi vielä säteitänsä pilvien reunoille.
Me ihastelemme äsken noussen auringon kullalta lois-

tavia säteitä. Paimenpoika kulkee laulaen karjansa perässä ja palaa illolla kotiin soitellen luikuriansa. Lapset kuuntelevat kukkuvaa käkeä. Lintujen äänet soivat ylistäen Jumalaa. Järvet välkkyvät koittehen valossa. Me ihastelemme koittehen valossa välkkyviä järviä. Hädän tunteneella ei ole niin kovaa sydäntä, kuin hädän tuntemattomalla.

Säg kom att begifwa mig till staden,
tulin menneeksi kaupunkiin.

Säg kom att säga saken åt din broder,
tulin sanoneeksi asian veljellesi.

Säg kom icke att läsa ditt bref,
en tullut lukeneeksi kirjettäsi.

Sundrafemtiofjerde lektion.

§. 196. Translativus sing. af part. II att. i förening med verbet tulla uttrycker en tillfälligtwis skeende handling.

En ny bok bör köpas åt gossen,
uusi kirja on pojalle ostettava.

Barnen böra uppfostras af föräldrarne,
lapset ovat vanhempain kasvatettavat.

§. 197. Participium I. pass. användes för att uttrycka en handling, som bör ske. Personen, hwilken handlingen åligger, återges med kasus genitivus.

Mannen hemtade sin son till skolan för att läras,
mies toi poikansa kouluun opetettavaksi.

§. 198. Translativus af participium I. pass. användes för att uttrycka hufwudhandlingens ändamål, om det är passivt uttryckt.

Gossen bör läras. En gosse som bör läras är icke alltid nöjd. Saken, som min fader had dig ombestyrta, bör icke glömmas. Jag har mycket som bör göras. Fångnen har blifwit hemtad att af domaren dömas. Domen bör af styrelsen stadfästas. En menniska, som lesver utan att arbeta, bör klandras. En god konung bör älskas och hedras. Landets innewånare äro lyckliga, om de få leswa i fred. Freden bör älskas, kriget hatas. En god anförare bör af soldaterna wäljas. Saken bör med största omsorg förberedas. Många wärter hafwa blifwit skapade för att af menniskor ätas. Föräldrarne förja, om barnen, hwilka de hafwa satt i skolan för att läras, lätjas och icke förkofra sig i kunskaper och goda seder.

Pelto on eläimiltä suojeltava. Pellon ympärille pannaan aita sen suojelemiseksi eläimiltä. Poika on veljensä opetettavana. Isä vei poikansa kouluun opetettavaksi. Naapurimme tahtoi panna poikansa palvelukseen. Poika ei tahtonut ruveta palvelukseen muiden käskettäväksi. Viikatteeni on sepän laitettavana. Tämä työ on suurimmalla huolella valmistettava. Kirkkoherra on pitäjän asukkaitten valittava. Asukkaiden vaali on esivallan vahvistettava. Tuomio on jätetty esivallan vahvistettavaksi. Uusi veneemme on maalattava. Maalari on rannassa uutta venettämme maalaamassa. Mies, jonka töllin ympärille kauniita puita on istutettu, tekee työtä ahkeraan saadaksensa rahoja ja niillä torpan ostaaksensa.

Sundrafemtiofemte lektion.

En du har blifwit köpt åt flidan,
liina on tytölle ostettu.

Slidkan sätter den köpta duken på halsen,
tyttö panee ostetun liinan kaulaansa.

§ 199. Participium II pass. har i anseende till tiden samma betydelse, som motsvarande form i aktivum och användes föröfrigt på samma sätt.

Efter att hafwa kommit hem började jag genast att läsa,
tultuani kotiin rupesin heti lukemaan.

Sedan wåren kommit, smälta isarne.

Kevään tultua jäät sulavat.

§ 200. Partitivus sing. af participium II passivi användes för att i en förkortad temporalsats angifwa en handling, som är öfverstånden i förhållande till hufwudhandlingen, och har härwid aktiv betydelse. Om bihandlingens subjekt är det samma som hufwudverbets, återges det med suffix, men eljest med kasus genitivus.

Den åt gossen skänkt boken förnöjer honom. Gossen gläder sig öfwer den skänkta boken. De med goda wapen försedde soldaterna skynda att förswara vår stad emot fienderna. Efter att hafwa sagt farwål åt de sina begaf sig konungen till kriget. Konungen skall sluta kriget, sedan han fördrifwit fienderna. Soldaterna återwända hem, sedan kriget blifwit slutadt. Gossen begaf sig att skrinna, sedan han läst sin lex. Efter att hafwa skrunnit en timme återwände han från isen och begaf sig genast springande till skolan. Efter det wåren kommit återwända foglarne från främmande länder och förnöja oss med sina herrliga sånger.

Älä lyö lyödyn mieltä. Luvattu lahja veljelleni jo annettiin. Veljeni on iloinnut annetusta lahjasta. Pojat, joiden ahkeruus on ollut oivallinen, ovat kiitettävät. Käytyä matkan tuntee. Kalastamasta palattuamme menimme saunaan kylpemään. Kerran

ammuttuansa latasi metsästäjä pyssynsä uudestaan. Herättyäni aamulla ja jäähyväiset vanhemmilleni sa-
nottuani menin heti metsään lintuja ampumaan. Lin-
tuja ampumasta kotiin palattuani tapasin ystäväni,
joka minun lintuja ampumassa ollessani oli tullut
meille. Kissan lähdettyä huoneesta hyppäsivät hiiret
pöydälle. Aamuvirren alettua minä tulin kirkkoon.
Saarnan kuultuani palasin heti kirkosta. Isännän
kaupungista kotiin palattua lähti talon muu väki pel-
lolle ruista leikkaamaan. Viholliset tappelussa voi-
tettuansa lopetti kuningas sodan. Sodan onnellisesti
lopetettuansa käski kuningas sotajoukon laulaa kiitos-
virren.

Hundrafemtiofjette lektion.

Förfortade objekts-attfatsjer.

Sag hör, att fogeln sjunger,
kuulen linnun laulavan.

Sag hör, att foglarne sjunga,
kuulen lintujen laulavan.

Mannen tror, att han får god belöning,
mies luulee saavansa hyvän palkinnon.

Mannen sade, att han fått god belöning,
mies sanoi saaneensa hyvän palkinnon.

Fadren trodde, att gossarne gått till skolan,
isä luuli poikien menneen kouluun.

Sag wiste, att främmande kommit i gården,
tiesin vieraita tulleen taloon.

§ 201. Om en sakande attfats utgör objekt till ett
verbum, kan den i finskan förfortas sålunda, att konjunkti-
onen bortlemnas och predikatet sättes a) i genitivus sing. af
participium I, om handlingen är samtidig med en eller före-

stående i förhållande till hufvudhandlingen, b) i genitivus fing. af participium II, om den är öfverstående i förhållande till hufvudhandlingen. Attstatsens subjekt återges med a) genitivus, om det är totalt, b) partitivus, om det är partielt, c) suffix, om det är ett personalpronomen, som affser den styrande statsens subjekt.

Anm. De verba, hvilkas objekt plägar återges med en förkortad attsats uttrycka vanligen en känsla, medvetande, kunskap, yttrande o. s. w. verba (sentiendi och dicendi).

Gossen gläder sig, då han ser att fadren kommer hem. De slitige gossarne hafwa skäl att hoppas, att föräldrarne skola belöna dem för deras slit. Herdegossen gläder sig, då han förnimmer, att solen uppstigit, och hör, att foglarnes sjunga på trädets qvistar. Diggaren, som kom i gården, säger, att han kommit från staden. Då jag hörde, att barnen kommit hem från skogen, trodde jag, att de skulle gifwa bär åt oss. Vi hörde, att okände män kommit till eder, hvilka hade berättat, att stadens kyrka brunnit nyligen. Mannen, som kom hit gående utmed isen, sade, att han sett twänne wargar. Grannen berättade, att hans lilla flicka förwillat sig, då hon war i skogen för att plocka bär. Han sade, att flickan darrat af hunger och köld, då hon hittades. Landets innewanare kunna hoppas, att miswärtären med tiden skola aftaga.

Nähdessänsä ystäväen tulevan tietä myöten meni poika juosten häntä vastaan ottamaan. Kuultuani veljesi, joka käy koulua kaupungissa tulleen kotia, riensin tänne saadakseni häntä tavata. Kävellessämme metsässä kuulimme lintujen laulavan puitten oksilla. Nähtyäni vieraita tulleen huoneesen menin niitä tervehtimään. Äiti sanoo poikansa sairastavan ja hänen ehkä vasta viikon perästä tulevan kouluun. Kerjäläi-

nen, joka äsken tuli tänne, sanoi eksyneensä metsään ja olleensa siellä kaksi päivää syömättä. Isäntä suuttui nähdessänsä kylän poikien juoksevan niityllä. Palatessansa kaupungista näki torppari parka talonsa palaneen ja yhden lapsistansaki tulleen tulen uhriksi. Mies, joka näki lintuja istuvan puutarhassa koivun oksalla, otti pyssyn naulasta niitä ampuaksensa. Poika toivoi saavansa hyvän palkinnon, kun löysi kalliin sormuksen, jonka talon emäntä oli hukannut puutarhassa kävellessänsä. Emäntä oli jo luullut sormuksen kadonneen eikä sitä enää koskaan löytävänsä. Kuultuansa pojan löytäneen sormuksen tuli emäntä iloiseksi ja päätti antaa pojalle hyvän palkan.

Toivoo köyhä hyötyvänsä,
Poteva paranevansa.

Sundrafentiosjunde lektion.

Gosfen säger, att han är sjuk,
poika sanoo olevansa kipeä.

Vi tro, att detta watten är godt,
luulemme tämän veden olevan hyvää.

Fadren hoppas, att gosfarn äro flitiga,
isä toivoo poikien olevan ahkerat.

Sag trodde, att du war sjuk,
luulin sinun olleesi kipeänä.

Sag har hört, att denne gosfe är flitig,

Minä olen kuullut tuon pojan olevan ahkeran.

§ 202. Om attsatsens predikat är verbet olla med predikatsfyllnad, står predikatsfyllnaden i samma kasus som i den oförkortade attsatsen, utom att nominativus fing. öfwer-

går till kasus genitivus, om attsatsens subjekt äfwen återges med kasus genitivus.

Fadren skryter, att hans son är flitig,
isä kehuu poikaansa ahkeraksi.

Sag försäkrar, att denna bok är god,
minä vakuutan tätä kirjaa hyväksi.

§ 203. I den förfortade attsatsen kan olevan utelämnas och predikatsfyllnaden sättas i kasus translativus. Attsatsens subjekt blir härvid objekt till hufvud verbet.

Gårdens husbonde, som var sjuk hela sista veckan, säger, att han är frisk redan. Sag wet, att watten uti eder brunn är helsosamt att dricka. Wi tro, att dina ord äro fåfänga. Fadren förjer, emedan han fått höra, att sonen varit lat och wårdslös i skolan. Sag tror icke, att edra berättelser äro sanningsenliga. Mannen, som står på gården och talar med kyrkoherden, tror sig vara lärd. Sag har hört, att rummen, i hwilka du bor, äro kalla. Wår granne begaf sig till staden i går, emedan han hade fått höra, att hans son, som går i skola der, är sjuk. Sag märker, att min möda är fåfäng. Gosfen, som sitter wid bordet och läser, försäkrar, att hans lera är swår. Sag tror icke, att denne gosse är flitig.

Talon vanha ukko, jonka tapasin kalastamasta tullessani, sanoi olevansa kipeä. Opettajat sanoivat näitten poikien olleen laiskat koko lukukauden. Poika toivoo ystävänsä olevan terveenä. Minä toivon huoneitten, joihin viikon perästä olen aikonut muuttaa, olevan lämpöisiä. Luulen toivonne olevan turhan. Hevosen, jonka annoit ajaaksemme, luulemme huonoksi. Emme luule tätä työtä vaikeaksi. Luulen tuon miehen puheen olevan todenmukaisen. Minä en luule puhettasi turhaksi. Minä toivoin saavani hyvän pal-

kan työstäni, mutta huomaan toivoni turhaksi. Ystäväni vakuutti tulevansa minun kanssani huomenna metsään lintuja ampumaan.

Sundrafemtioåttönde lektion.

Sag wet, att man berömmet denne man (att denne man tiedän tuota miestä kiitettävän. berömmes)

§ 204. Om attsatsens predikat är passivum användes genitivus sing. af passivets participium impersonelt. Attatsatsens subjekt står såsom objekt i kasus partitivus.

Sag tror, att arbetet redan blifwit gjordt,
luulen työn jo tehdyksi.

§ 205. I stället för genitivus sing. af passivets participium II användes wänligen translativus.

Man säger, att skeppet omkommit,
Laiva sanotaan hukkuneen, sanotaan laivan hukku-
Man tror, att gossen är flitig, neen.
poika luullaan ahkeraksi.

§ 206. Attatsatsens subjekt kan återges både med nominativus och genitivus wid den passiva formen af verba fentendi och dicendi.

Gossen synes läsa,
poika näkyy lukevan.
Gossen tyckes wara flitig,
poika näyttää olevan ahkera.
Wädret kännes wara warmt,
ilma tuntuu olevan lämmin.

§ 207. Wid de intransitiva verberna näkyy, synes; näyttää, tyckes; kuuluu, höres; tuntuu, kännes; följer

predikatsfyllnaden de för den förkortade attsatsens predikat gällande reglor.

Vi hafwa fått höra, att man berömmar denne gosses flit och uppmärksamhet. Jag hade skäl att twifla, att man skulle uppfylla min önskan. Nu twiflar jag icke mer, utan gläder mig, sedan jag förnummit att min önskan skall uppfyllas. Föräldrarne glädja sig, då de få höra, att barnen berömmas i skolan. Jag har fått höra, att denne gosses flit blifwit berömd. Vi weta, att konungen blifwit wäntad till staden. Vi tro äfwen, att stadens hus derföre blifwit prydda med blommor och kransar. Mannen, som plöjde på åkern hela dagen, blef förargad, då han fick höra, att hans arbete klandrats. Min broder hoppas icke ens, att hans flocka, hwilken han tappade, då han kom hem från staden, skall hittas. Landets innewånare glädja sig, emedan de hafwa fått höra, att kriget blifwit slutadt. Stadens kyrka höres hafwa brunnit. Man säger, att sockens kyrkoherde är sjuk. Man tror, att konungen snart skall komma till staden. Konungen tyckes wara mild. Den milde konungen synes skona de besegrade fienderna.

Minä olen kuullut tämän pitäjän nimismiestä kiitettävän. Poika vakuutti ahkeruuttansa kiitetyksi. Minä tiedän teidän työtänne moittittavan. Me saimme tänäpäpä kuulla talon, joka on toisella puolella virtaa, myydyksi nimismiehelle. Tämä vesi tuntuu olevan hyvää. Isäntänne, joka oli kipeänä koko viimeisen kuukauden, näyttää nyt olevan terve. Vihollisten sanotaan polttaneen kaupungin. Sota luullaan kestävän vielä kauvan. Sanotaan uuden papin tulevan tähän pitäjään ja hänen olevan hyvän saarnamiehen. Kuultuansa uuden papin tulleen ja hänen sunnuntaina saarnaavan sekä häntä sanottavan hyväksi saarnaa-

jaksi, meni talonväki kirkkoon häntä kuulemaan, käsein mennessänsä vielä seuraansa naapuriakin, jotka eivät olleet kuulleet mitään puhutuksi uudesta papista.

Sundrafemtionionde leftion.

Susi ja koira.

Susi ja koira tapasivat toinen toisensa metsässä. Susi sanoi: „mistä se tulee, että sinä aina olet niin lihava, minä laiha, vaikka olenkin sinua väkevämpi ja sentähden luulisin paremmin voivani saada ruokani?“ „Se tulee siitä“, „vastasi koira“, „että minä palvelen isäntääni ja saan häneltä ruoan palkakseni, sinulle ei kukaan anna ruokaa, sen vaan saat, minkä itse voinet löytää.“ „Mikä palvelus se on“, kysyi susi, „enkö minäkin sitä taitaisi täyttää?“ „Kyllä taidat“, vastasi koira, „kun vaan pidät vahtia pihalla ja yöllä varjelet taloa varkailta.“ Siihen lupasi susi mielellään ruveta ja koiran piti toimittaa hänelle palveluspaikkaa kylässä. Heidän tiellä juostessansa rinnatusten loi susi silmänsä koiran kaulaan ja kysyi: „kuinka sinä olet niin karvaton kaulastasi ja mikä siitä on karvat vienyt?“ Kun sanotaan minua liian äkeäksi ja vielä pelätään juoksentelevanikin kotoa pois, vastasi koira niin minua toisinaan sidotaan päiväksi kahleisiin, yöksi taas lasketaan irki ja annetaan minulle leipäpaloja, luita ja muuta ruokaa yltäkyllin“. „No, et sinä sitte“, kysyi susi, päivällä pääsekään menemään, minkä tahdot? „En kyllä aina“, vastasi koira“. „No, hyvästi sitte“, sanoi susi, „hyvästi itse ja kaikki onneellisuutesi, siitä onnellisuudesta minä en huoli, jota kahleissa nautitaan.“ Erosi sitte koirasta susi ajatellen: parempi köyhyyskin kuin toisen valta.

Sundrafextionde lektion.

Ukko, ilman Jumala.

Ilman kallitsija näkyy olleen ensimmäinen ja aikansa ainoa, Suomalaisten palvelema Jumala. Jumala olikin silloin hänen omituisena nimenään. Sen alkuperäinen merkitys, näet, tarkoittaa jumun eli jyrinän kotoa s. o. taivasta. Sillä nimellä oli vielä Bjarnein palvelema olento mainittu. Koska sitten myöhemmin aikoina ruvettiin ajattelemaan eri hallitsijotia olevan muillakin elementeillä, tuli myös heille Jumala nimeksi, joten se sana sai yleisemmän merkityksen. Nyt pantiin ilman jumalalle nimi Ukko. Se oli kunnianimi, joka osoitti että häntä pidettiin Yli-Jumalana, kaikista jumalista vanhimpana, etevimpänä. Samaa tarkoittivat myös „Taatto taivahinen“ ja „ilman Isä“, jolla tavoin häntä toisinaan mainittiin. Vielä kuului hänestä joskus nimet Pitkänen, koska pitkänen eli salama oli hänen aseensa, ja Pauanne, koska jyrinä eli paukkuminen oli hänen äänenään. Virolaisilla nimitettiin häntä usein Vanhaksi Isäksi tai Taaraksi.

Itse nimestä Ukko jo näkyy että ilman Jumalaa arveltiin vanhaksi mieheksi; mutta hänen ulkomuodostaan ei ole runoissa mainittu. Pukunapa oli hänellä sinertävät sukat, kirjavat kengät, sekä tulinen paita. Vesikaarta eli ukonkaarta hän käytti joutsena, jolla ampui vaskiset vasamat, teräsnaiset nuolet, rautaiset rakehet. Miekkansa, salama, oli tuliteräinen, säkeneväinen ja pidettiin tulisessa tupessa. Jolloinkuloin Ukko kultaista kurikkaakin käytti. Kauhistuttava oli hänen äänensä, koska hän jyrinäessä puheli pilvien läpi. Niin suuresti pelkäsivät sitä ihmiset, etteivät tohtineet vihollistensa hirvityksensä pyytää Ukkoa jyrisemään. Asuntonsa oli ukolla yhdeksännen

taivaan päällä, pilvien keskellä, itse taivaan navan kohdalla. Tie sinne kävi tähtien välitse. Mehiläinen, kerran sinne menessään, lensi ensipäivänä kuun kummille, toisena otavan olkapäille, kolmantena seitsentähtisen selille. Sieltä sitten oli vaan palanen matkaa pyhän Jumalan perille. Siinä seisoi Ukko, vahvoilla hartioillaan kannattaen ilman kantta. Ei hän kuitenkaan siinä toimessa ollut yhä kiini; sillä taivaalle oli muutenkin pantu lujat pielet tueksi. Nähtiin siis hänen toisinaan käyskelevän pilven äärtä myöten, taivaan rajaa pitkin. Toisin kerroin hän taas ajoi toimituksilleen kirjavassa reessä.

Ilman Jumalana Ukko hoiti ja hallitsi kaikkia ilmassa olevia ilmiöitä. Hän synnytti voimallansa pilvet taivaalle ja johti niiden kulkua. Niitä yhteen sysäämällä, lomituksin loukkahuttamalla piroitti hän niistä milloin sadetta, milloin lunta, milloin rakeitakin. Tällä tavalla hän voimallisesti vaikutti kaikkiin ihmisten ulkotöihin, varsinkin maanviljelykseen, jonka menestyminen kokonaan on säiden soveljaisuuden nojassa. Ukkoa rukoiltiin että antaisi oraille nouseville, touvoille tohiseville menestykseksi vuotaa taivaasta simaista eli metistä sadetta. Toisin kerroin taas pyydettiin häneltä poutaa ja kuivattavaa tuulta, koska heinät olivat nitettävät tai elo leikattava. Niin-ikään oli metsämiehelle Ukon apu välttämätön, vaikka kyllä löytyi erinäiset metsän haltiat. Ukkohan yksin voi antaa uutta lunta, hienoa vitiä, jotta pyytäjän sukset pääsivät liukkaasti kulkemaan maita ja soita myöten. Toisinaan taas pyydettiin häneltä utua, ettei metsän elävät huomaisi lähelle hiipivää metsämiestä. Kalastajakin, vesille lähteissään, anoi Ukolta tuulta. Samoin myös kaikki rukoilivat häntä; sillä maata myöten kuljija tarvitsi lunta ja aaltojen kyntäjä myötäistä tuulta.

Viimein oli Ukko karjanhoidossakin tärkeänä auttajana. Talvella, niinkauvan kuin karja navetoissa pidettiin, se oli yksistään Ukon suojan alla. Ja myös kesällä, vaikka silloin metsän Jumalat olivat sen varsinaisina hoitajina, otti Ukko siitä toimesta paljon osaa.

Vielä suojeli Ukko ihmisten sekä karjan terveyttä ja paranteli kaikkinaisia tautija. Erittäinkin oli hän lapsensynnyttäjain apuna. Yläällä Ukon luona seisoi amme täynnä tenhollisimpia lääkkeitä ja voiteita. Niitä rukoeltiin häntä piroittamaan maahan metisenä sateena. Taikka pyydettiin että hän muuttaisi medeksi löylyn saunassa, johon aina vietiin sairaat parannettaviksi; sillä hänen piti sammuttaa kivun polttava tuska. Haavat paranteli ukko sillä keinoin että painoi paksun peukalonsa reijän eteen ja esti veren juoksun.

Tautien luultiin olevan pahoja olentoja, joita pahansuovat ihmiset noitien avulla noitivat toisten ihmisten kiusaksi. Sentähden anottiin myös, tauteja parannaessa, että Ukko miekallaan ja nuolillaan kurittaisi, rankaisisi näitä pahoja olentoja ynnä heidän nostajiaan. „Tuo mulle tulinen miekka, säkeneväinen säilä, jolla kaataisin maalliset kateet ja voittaisin vedelliset velhot!“ näin rukoili ahdistuksessa oleva. Samaten Ukko, kun häntä rukoeltiin, ampui kuoliaksi muitakin pahantekijöitä, varkaita ja murhamiehiä, taikka esti heidän pakoansa raju-ilmoilla, vastaantulevilla kovilla myrskyillä. Joskus myös sadatettiin Ukon nimen kautta tauteja vihollisen päälle.

Aivan luonnollista oli myös että sota-Jumalana palveltiin tätä samaa väkevää, tuli-aseilla varustettua Ukkoa. Tappeluun lähtijä anoi itselleen hänen säkenevää miekkaansa, joka joukolle piti, satalukujakin vastaan kesti. Niin-ikään hän myös pyysi turvakseen Ukon tulista turkkia, ettei pää pahoin menisi raudan

kirkkahan kisassa. Sota-Jumalana oli Ukolla erinäinen nimi, Turisas jota ei Suomalaiset muissa tiloissa näy käyttäneen hänestä. Virolaisilla oli sota-Jumala myös nimeltä Turis tuttu, mutta tavallisesti käytettiin hänestä kuitenkin Ukko-jumalan yleinen nimi Taara. Wiipurin seuduilla, Äyräpään kihlakunnassa, kuuluu olevan Tyrjänvuori, joka oli ukolle sota-jumalana pyhitetty. Siellä kuultiin hänen aina, kun sota läheni maata, lyövän päristelevän suurta rumpuaan ja niinmuodoin ennustelevan mitä tulossa oli.

Moninaiset olivat, niinkuin tästä näkyy, Ukon varsinaiset toimet; mutta eipä hänen vaikutuksensa niissäkään rajoissa pysynyt. Tottumus siihen että hän niin monessa tilassa auttoi, ja luottamus Yli-jumalan suurempaan voimaan tekivät, että ihmiset usein kutsuivat häntä avukseen semmosiinkin töihin, jotka oikeastaan olivat hänen toimi-alastansa ulkona. Hänen puoleensa käännyttiin missä tuskassa hyvänsä, koska muiden Jumalien apu oli riittämättömäksi nähty. „Kun ei tuosta kyllin liene“, rukoili hädän alainen, „niin huokaan ylemmäksi itse taivahan Ukolle!“

Kertomuksia

Suom. Historiasta.

Ordbok.

109.

Sakset. są. Käyn toista vuotta, jag är i andra året. Tyydyn, jag är nöjd. Häät, bröllop.

110.

Kaura, hafra. Ohra, fenn. Hinkalo, sådesår. Piiritän, jag be-lägrar. Urhoollisesti, hjeltemo-digt. Puolustan, jag försvarar. Puolustaja, försvarare. Kylvän, jag får.

111.

Metso, tjäder. Metsästäjä, jägare. Omena, äppel. Kalastaja, fiskare. Parhaillansa, som bäst. Pitkin, utmed.

112.

Arvo, värde. Arvaan, jag öfver-wäger, uppfattar. Ojennus (-kse), rättelse. Varoitus (-kse) warning. Tunnustan, jag erkänner. Kartan, jag undwifer. Vika, fel. Valjastan, jag förespänner. Vau-nut, wagn. Saatan, jag bereder, åstadsommer. Rukoilen, jag bereder. Rukous (-kse) bön.

113.

Haapa, asp. Latva, topp. Haka, hage. Haukka, höf. Aura, plog. Maanviljelijä, landbrufare. Kyn-nän, jag plöjer.

114.

Sären (-ke), jag söndrar. Kyhkyi-nen, dufwa. Viekas (-kkaa), li-ftig. Nauris (-rii), rofwa. Sie-men (-ne), frö. Viskelen, jag kastar. Idän, jag grov. Varsa, föl. Totinen, fann. Hurskas, (-kaa), from. Esimerkki, exempel.

115.

Häpeällinen, skamlig, neslig. Kehoi-tan, jag uppmanar. Kehoi-tus (-ukse), uppmaning. Vihaan, jag hatar. Laiskuus (-te), lätja. Tyytymätön (-ttömä), mißnöjd. Joudun, jag hinner, råfar i. Juuri, rot. Valaistus (-ukse), upplys-ning. Parannus (-ukse), bättring.

116.

Kaunistan, jag pryder. Kauneus, prydnad, skönhet. Ihana, angenäm

behaglig. Lemu, doft. Virvointan, jag uppfriffar. Kuuluisa, ryffbar. Sotaisa, frigiff. Makuisa, smaklig. Kalaisa, fiffrif. Viljava, fruffbar, bördig. Rakkaus, (-te), kärlef. Edistyn, jag förkofrar mig. Pähkinä, nöt.

117.

Isätön, (-ttömä), faderlös. Kiitollinen, tackfam. Kiittämätön (-ttömä), otackfam. Huolimaton, vårdlös. Tuntematon (-ttoma), obefant. Onneton (-ttoma), olycklig. Onnettomuus (-te), olycka. Viaton (-ttoma), ofsyddig. Urhoolinen, hjeltemedig. Urhoolisuus (-te), hjeltemed. Elätän, jag lifnuär. Pahoitan, jag förölämpar.

118.

Koite (ttehe), gryning. Mansikka, fmultron. Mustikka, blåbär. Poinin, jag plockar. Nuotta, not. Ahven, abbore. Hauki, gädda. Lahna, braxen. Rauha, fred. Yksin, enfam, allena. Melkein, näftan.

119.

Kangas (-kaa), väf, tyg. Kangaspuut, väfftof. Sairastan, jag är fjuft. Kuningas (-kaa), konung. Kuningatar, (-ttare), drottning. Sota-ase, (asee), wapen. Seppele (-lee), frans. Kotoisin, hemma (från något ftälle). Olen väsyksissä, jag är trött. Tuotan, jag låter hemta.

120.

Vartioitsen, jag bewafar, waftar. Vartia, wäfftare. Vuode (-tee), läger, bädd. Kalpea, blef. Laakso, dal. Huvitan, jag förnöjer. Halla, froft. Seutu, trakt. Oivallinen, förträfflig.

121.

Valhettelen, jag ljuger. Viitsin, jag is. Mykkö, döfftum. Myrsky, ftorm. Halki, i flyf. Perustan, jag grundlägger. Perustuja, grundläggare. Liiaksi, alltför mycket.

122.

Uskon, jag tror. Ehkä, kanfte. Tietysti, trosigen, säkerligen. Kari, flippa, ftär. Aalto, bölja. Rohkea, djerf. Rohkeus (-te), djerfhet. Vakaisuus (-te), ftåndaktighet. Vaara, fara. Pelastan, jag räddar.

123.

Sulho, brudgum. Morsian (-ame), brud. Polvi, knä, Torppa, torp. Torppari, torpare. Kuori, ftal. Kiitollisuus (-te), tackfamhet, beröm. Paljas (-jaa), bar. Pakkanen, föld. Jalkaisin, till fotf.

124.

Luoton, jag litar. Tietämätön, owif, ofäfer. Toive (-vee), förhoppning. Kylvä, utfäde. Verstaan, jag jemför. Kehtaan, jag täfdes. Luon, jag ftapar. Luoja, ftapare.

125.

Kettu, räf. Kana, höna. Petos, bedrägeri. Ystävällisesti, vänstapsfullt. Jatkan, jag fortfätter. Utinen, nyhet. Pidän lukua, jag bryr mig om. Ijankaikkinen, ewig. Eläin (-me), djur. Pelko, frufftan. Sanoma, underättelse. Kavaluus (-te), swef, list. Kohotan, jag höjer. Tästedes, härefter.

126.

Likeinen, nära belägen. Oleskelen, jag wistas. Riemuitsen, jag fröjdar mig. Nahka, hud, skinn. Turkki, pelå. Kärsin, jag lider. Kukkaro, börs. Helisen, jag klingar. Tyhjä, tom. Seuraava, följande. Viivyttelen, jag dröjer, sölar. Askele (-lee), steg. Pelko, frufftan. Vavistus, bäfwan. Rinta, bröst. Hirmuisesti, förfärligt. Karjun, jag wrålar. Pako, flygt. Kajoon, jag widrör. Kuollut (-lee), död. Jäsen, lem. Kuiskaan, jag hwifkar. Vasen (-mpa), wenster. Häätä, nöd. Mainitsen, jag omnämner, omtalar.

127.

Sieni, swamp. Myötä, med. Hiljaa, stilla, tyst. Puin, jag träffar. Vilja, fäd. Tuomitsen, jag dömer. Tuomari, domare. Varas (-kaa), tjuf. Varastan, jag stjäl. Vankeus (-te), fångenskap. Vaadin, jag fordrar. Kärsivälisyys (-te), tålmod. Saarnaan, jag predikar. Tarkkuus, upp-

märksamhet. Puhuja, talare. Eteäinen, syblig.

128.

Kuritan, jag agar. Aine (-nee), ämne. Esittelen, jag föredrager, framställer. Kirjoitus, (-kse), skrift. Selkeys (-yte), klarhet. Järjestän, jag ordnar. Kuvailen, jag afbildar. Kuulia, åhörare. Kunnioitan, jag hedrar. Ylimäinen, högt. Vaatimus (ukse), fordran, anspråk. Lukia, läfware. Mukaan, enligt.

129.

Omaisuus (-te), egendom. Velka, stuld. Päälikkö, anförare, chef. Valloitan, jag intager, bemäktigar mig.

130.

Luonto, natur. Puute (-ttee), brift. Olla puutteessa, lida brift. Nimitän, jag utnämner. Harva, gles.

131.

Häkki, bur. Väkirynnäkkö, stormning. Murhaan, jag mördar. Muistopatsas (-saa), minnesstod. Vaivun, jag sjunker, blir matt.

132.

Ruis-kasvu, rågwärt. Lako, fädens liggande. Lyödä lakoon, nedslå. Sato, affafning. Leikkuu, sförd. Tulo, ankomst. Rikastun, jag blir rik. Rikastutan, jag riktar, gör rik. Säästäväinen, sparfam.

Säästän, jag sparar. Alamainen, underfåte. Kolkkina, bultning.

133.

Tuhlaan, jag föfar. Köydyn, jag blir fattig. Nuorukainen, yngling. Ilmoitan, jag tillfännagifwer, yppar. Aie (-ken), affigt. Moitin, jag handrar. Erehdyn, jag mistager mig. Kastelen, jag wagnar. Kasvatan, jag uppfostrar.

134.

Varustan, jag förser med, utrustar. Linna, fästning. Hedelmä, frukt. Runsas (-saa), riklig, ymnig. Tutkistelen, jag undersöker. Ahkerammin, stitigare. Turhaan, förgäwes.

135.

Taitava, skicklig. Taitavuus, skicklighet. Hiki, swett. Piennar (-taree), åferren. Tasainen, jemn. Tasoitan, jag jemnar.

136.

Tauti, sjukdom. Parannan, jag botar. Läke (kkee), medicin. Vahvistan, jag stärker. Petollinen, oredlig, bedräglig.

137.

Kaiku, eko. Heti, genast. Kaikuu, det ekar. Ihmettelen, jag undrar. Vastaus (-kse), swar. Pilkkaan, jag gåfås, smädar. Haukkumasaana, fjällsord. Huutaja, ropare. Laita, förhållande. Käytös, uppförande. Kohtaan, emot. Kah-

telen, jag bemöter. Samoin, lifaledes. Akäinen, wrefig.

138.

Toimi, drift, bestyrksamhet. Toime-lias (-liaa), driftig, bestyrksam. Viekas (-kkaa), listig. Viekkauus, list, swef. Toveri, famrat. Yhä, fortfarande. Hullu, galen.

139.

Kortteli, quarter. Tuuma, tum. Paksu, tjock. Mennä vuonna, i fjol. Jälkeen (jälessä, jälestä), efter.

140.

Sallin, jag tillåter. Minun sopii, för mig passar, går an. Lasku, nedgång. Aamuisin, om morg-narne. Vaikea, swår. Mahdoton, omöjlig. Terveellinen, hel-sosam.

141.

Valta, makt, wälde. Maaherra, gu-wernör. Virka, embete, tjenst. Helppo, lätt. Halu, lust. Pyyntö, begäran. Eroitan, jag sfiljer. Ku-koistava, blomstrande. Kalja, spisöl.

142.

Tuppi, flida. Soudan, jag ror.

143.

Arvelen, jag öfwerfägger, betänker. Poikkeen, jag wiker in. Vuol-len, jag täljer. Lapiro, spade. Runo, wers, sång. Orava, eforre. Nainen, quinna.

144.

Puisto, parf. Paukun, jag sprafar. Kehun, jag stryter. Soittelen, jag spelar. Viulu, fiol. Vaihe, werfing, stifte. Leivonen, lärfa. Rannikko, fuft.

145.

Suretan, jag bedröfwer. Hävitän, jag förftör. Viheriöitsen, jag grönskar. Ilahdutan, jag gläder. Udestaan, änyo. Viljelen, jag odlar. Rae (-kee), haqel.

146.

Kappeli, kapell. Palkollinen, tjenstehjon. Taitan, jag bryter. Taipuvainen, willig, beredwillig. Pakoitan, jag tvingar. Sovelias, passlig, lämplig. Ongin, jag metar. Vastaus (-kse), swar. Horjun, jag raglar. Kalastan, jag fiska.

147.

Laiskottelen, jag lätjas. Kulen, jag färdas. Kulutan, jag förnöter.

148.

Huomaan, jag warönar, märker. Purjehdin, jag seglar.

149.

Työläs (-lää), mödosam. Kerjään, jag tigger. Armahdan, jag förbarmar mig. Kauppatavara, handelswara. Kokonansa, helt och hållet. Kunnas, tillbede. Karja, bestap.

150.

Purje (-jee), segel. Linnoitan, jag befäster. Muuri, mur. Kehto, wägga. Täysi, full.

151.

Vapaa, fri, ledig. Uskollisuus (-te), pålitlighet, trohet. Väkiwalta, wäld. Kolkutun, jag buftar. Vastaanotan, jag mottager.

152.

Sokeri, söder. Katkeen, jag brister. Kuu, måne. Sauva, staf. Lainehdin, jag böjskar, swallar. Loistan, jag syer. Noudatan, jag efterkommer. Koen, jag försöfer, pröfwar.

153.

Säde (-tee), stråfe. Sädehdin, jag stråfar. Välkyn, jag glindrar. Valo, ljus. Reuna, kant. Käki, göf. Kukun, jag galar. Soin, jag sjuder. Luikuri, herdepipa. Ylistän, jag präfar. Pakenen, jag flyr. Kykenen, jag mäftar. Eenenen, jag föröfes, förstoras. Vähänen, jag förminstas.

154.

Tuomio, dom. Vahvistan, jag stärke, stadfäster. Esivalta, styrelse, öfwerhet. Valitsen, jag wäljer. Vaali, wal. Valmistän, jag förfärdigar, förbereder. Suojelen, jag skyddar. Laitan, jag lagar.

156.

Karkoitan, jag fördrifwer. Jäähyyväiset, affted, farwål. Omainen, egen anförwandt. Lataan, jag laddar. Tappelu, strid. Saarna, predikan.

156.

Toivon, jag hoppas, önskar. Aikaa voitain, med tiden. Kerjäläinen, tiggare. Myöten, utmed. Eksyn, jag förwillar mig. Katovuosi, mißwärtår. Parka, stadare. Mies parka, stadars man. Uhri, offer. Hyödyn, jag förkofrar mig. Poteva, sjuå.

157.

Todenmukainen, sanningsenlig. Toivo, hopp, önskan. Vakuutan, jag försäkrar.

158.

Lämmin (-pimän), warm. Epäilen, jag twiflar. Lempeä, mild.

159.

Vahti, wakt. Rinnatusten, i bredd. Karva, hår, färg. Karvaton, hårlös. Toisinaan, understundom. Sidon, jag binder. Kahle, band, boja. Hyvästi, farwål. Nautin, jag njuter. Eroon, jag skiljer mig.

160.

Hallitsija, styresman, herrskare. Alkuperäinen, ursprunglig. Merkitys, definition, beteckning. Jumu, jyrinä, dån, buller. Tarkoitan, jag affjer, åsyftar. Olento, wä-

sende, waresse, wistelse, stic. Eri, stid. Joten, i enlighet hwarmed. Yleinen, allmän. Etevä, fördelaktig, framstäende, förträfflig. Osoitan, jag wisar, anger. Joskus, någon gång. Salama, blirt. Virolainen, Gft. Nimitän, jag nämner, benämner. Ulkomuoto, yttre gestalt. Puku, beklädnad. Siner-tävä, bläftiftande. Kirjava, brofig. Tulinen, eldig. Vesikaari, Ulkonkaari, regnbåge. Joutsi, båge. Vaskinen, af koppar. Vasama, pil. Nuoli, pil. Miekka, swärd, wärja. Terä, bett, klinga. Säkeneväinen, glimmande. Kurikka, flubba. Jolloinkulloin, stundom. Kauhistutan, jag in-jagar sträck, försträcker. Hirvitys, förfäran. Jyrisen, jag dånar. Napa, medelpunkt. Kohdalla, gentemot, wid. Kulma, hörn. Mehiläinen, bi. Hartia, stuldra. Olkapää, axel. Luja, fast, stark. Pieni, stolspe, post. Tuki, stöd. Ääri, kant, rand. Ilmiö, uppenbarelse. Johdan, jag leder, lotjar. Kulku, lopp. Sysään, jag stuffar. Lomitus, mellanrum. Loukkahutan, jag stöter, stuffar emot. Piroitan, jag stänker, sprutar. Vaikutan, jag werkar, ingriper, förmar. Varsinkin, enfannerligen, isynnerhet. Menestyn jag lyckas, har framgång. Sää, snodd, wäderlef. Sovellaisuus (-te), passlighet. Noja, stöd, förtröstan. Oras (-raa), brodd. Touko, fädd, wärsjåde. Tohisen, jag susar, doftar. Vuodan, jag flyter, läfer. Simainen, af honing. Kuivatan,

jag låter torfa, torfar. Elo, fäd. Välttämätön, oundwiflig. Eri-näinen, färffild. Hieno, fin. Viti, fint fnö. Jotta, få att. Suksi, ftida. Liukkaasti, snabbt. Utu, dunst, imma, duggregn. Anon, jag begär, anhåller. Navetta, fä-huö. Varsinainen, egentlig, werklig. Hoitaja, wårdare. Hoito, wård, ftöfvel. Erittäinkin, fär-ftildt, fynnerligen. Synnyttävä, föderfta. Tenhollinen, kraftig, werkande. Amme (-mee), far. Voide (-tee), smörja, jalfwa. Mesi (-te), honung. Löyly, bad, inbad. Sammutan, jag fläcker. Tuska, ångest, nöd. Painan, jag tynger, trycker. Peukalo, tumme. Reikä (-reijän), hål. Pahansuo-

va, som öfftar ondt. Noidin, jag trollar. Kiusa, förtret. Ynnä, jente. Säilä, fabel. Kade (-tee), afund. Velho, trollkarl. Ahdistus, förtryck. Raju, häftig, wäldsam. Sadatan, jag förbannar. Kautta, genom. Luonnollinen, naturlig. Kisa, lef, dans. Tuttu, bekant, känd. Kihlakunta, härad. Pyhitän, jag helgar. Päristelen, jag låter gnifla, furra. Ennustelen, jag förefpar, förebådar. Rumpu, trumma. Moninainen, mångfaldig. Tottumus (-kse), wånjande, wana. Luottamus (-kse), ftödjande, tillförfigt. Oikeastaan, med rätta, rätteligen. Toimi-alu, werkningöfretö.

Grammatikalisk öfversigt

öfver

Formläran.

Erkenntnis der Natur

Formeln

A. Om bokstäfverna.

1. Finska språket har 21 bokstäfver, nämligen:

Vokaler:	Konsonanter:
Hårda: a, o, u.	k, t, p.
Milda: ä, ö, y.	g, j, d, w
Lätta: e, i.	h, s, l, m, n, r.

2. Uttalet af de finska bokstäfverna afwiker blott i några få fall från de motsvarande swenska. O uttalas såsom i swenska ordet folk; e, såsom rent e t. ex. i ordet egen; u midtemellan de sw. o och u; ä alltid bredt såsom i sw. ordet mäta; k, g, alltid hårdt ljud såsom i de sw. orden kall, gå. En konsonant, som uttalas dubbel, skrives äfwen så.

Anm. Utom förenämnde ljud har finska språket aspiration, hwilken består uti en utandning i slutet af några ord.

3. Då en vokal skall höras lång, skrives den dubbel. Ex. suu, luu, vetää. De egentliga distongerna i finskan äro: uo, ie, yö.

B. Bokstäfvernas förändringar.

5. I de finska orden åtskiljer man twänne delar: stam och ändelse. Det, som wid böjningen tillägges, kallas ändelse, den öfriga delen af ordet kallas stam. Stammens sista vokal kallas bindvokal, den nästföregående konsonanten kallas bindkonsonant, sista stafwelsen kallas bindstafwelse.

6. Endast bindstafwelsens bokstäfwer äro wanligen föränderliga i stammen.

Vokalharmonin.

7. Vokalharmonin är den egenfkap hos vokalljuden i finfkan, att de hårda (a, o, u) icke kunna förefomma med de milda ä, ö, y i ett osammansatt finfkt ord.

8. De lätta vokalerna kunna förefomma med de hårda och milda, men stå dock hellre med de milda.

9. Vokalharmonin gör, att ändelserna äro dubbla (med hård eller mild vokal). Den hårda formen användes, när stammen har hård vokal, den milda, när stammen har milda eller lätta vokaler.

Vokalernas förändringar.

10. Långa vokaler blifwa korta framför i. Ex. saan, sain; puu, puita; pää, päitä.

11. De egentliga distongerna bortkasta den föregående vokalen framför i. Ex. suo, soissa; yö, öillä; tie, teillä.

12. Stammen käy förvandlar y framför vokal till v. Ex. käy, kävin.

13. Af de enkla vokalerna äro o, ö, u, y, oföränderliga, a, ä, e, i föränderliga.

14. Framför i uti pluralis hos nomina och imperfektum hos verba undergå vokalerna a och ä följande förändringar:

a) Tvåstafwiga ordstammar förvandla a till o, men bortkasta a, om o eller u är första stafwelsens första vokal. Orden suola, salt och puola, lingon göra undantag i det de förvandla a till o. Ex. kala, kaloja; kannan, kannoin; ostan, ostin; nuora, nuorilla; suola, suoloja; puola, puoloja.

b) I tvåstafwiga verbalia på ma, ja, va, bortlemnas a alltid. Ex. saama, saamina; saaja, saajina; saava, saavina.

c) I tvåstafwiga ordstammar bortfaller ä alltid. Ex. heitän, heitin. Pöytä, pöydillä.

d) I flerstafwiga verbaltammar, i stammar, som sluta på mpa eller mpä, i härledda stammar på va, vä, sa, sä bortlemnas a och ä. Ex. odotan, odotin; istutan, istutin; vanhempa, vanhemmille; kuuluisa, kuuluisia; viljava, viljavia.

e) I flerstafwiga nominalstammar bortlemna a och ä, om h eller någon annan vokal än i föregår; men om i finnes i föregående stafwelsen eller twänne konsonanter föregå förvandlas a till o, ä till ö. Kapea, kapeita; leveä, leveitä; asia, asioita; kynttilä, kynttilöitä; harakka, harakoita. Andra flerstafwiga nominalstammar kunna antingen bortfästa eller förvandla a, ä. Ex. peruna, perunia eller perunoita; omena, omenia eller omenoita. Undantag äro orden isäntä och emäntä, hwilka bortfästa ä. Ex. isännille, emännille.

I.

15. Framför i bortlemnas i. Ex. Pappi, pappien. Framför i kan i äfwen öfvergå till e. Ex. Pappi, pappein.

16. Emellan två enkla vokaler öfvergår i till j. Ex. talo, talojen.

E.

17. Framför i bortlemnas e. Ex. Kive, kivien; ove, ovia.

18. I slutet af tvåstafwiga nominalstammar öfvergår e till i. Ex. Reke, reki.

Undantag. Itse, kolme.

19. Från slutet af flerstafwiga nominalstammar bortfaller e. Ex. paimene, paimen; sisare, sisar.

Undantag. De nominalstammar, hwilka hafwa s såsom ensam konsonant före e förwandla hela bindstafwelsen se till nen. Ex. Ihmise, ihmisen; toise, toinen.

20. Framför stafwelser, som börja med enkelt t bortlemnas e:

a) I flerstafwiga ordstammar alltid. Ex. hevose, hevosta; leikittelen, leikitellä.

b) I tvåstafwiga ordstammar äfwen, utom de, i hwilka e föregås af k, p, v, m äfwen som ht. Ex. Riihe, rihtä; varte, vartta; reke, rekeä; läpe, läpeä; ove, ovea; lähte, lähteä; nime, nimeä; taime, taimea.

Undantag. I verberna kuden, poden bortlemnas e itse. Lume bortlemnar e alltid t. ex. lunta, äfwen som lieme, lientä.

c) Efter twänne konsonanter, om den sednare af dem itse är t eller s, quarstår e. Onne, onnea.

Undantag. Itse, suksi, sääksi, viiksi, ripsi, tunnen bibehålla e. Ex. sääkseä; tuntea; itseä.

21. I verberna gäller om e framför stafwelser, hwilka börja med k, n, det samma som framför stafwelser, hwilka börja med enkelt t. Ex. Mennyt, menköön; lukekut, lukekoon.

Ann. Äfwen hos nomina kan e bortlemnas framför essivens ändelse, utom i de tvåstafwiga stammar, hwilkas första stafwelse har blott en vokal. Ex. hevose, hevossa; vuote, vuonna; mere, merenä.

22. Vokalen e kan sammandragas med föregående vokal och blir då i. Ex. taloen, taloin; kaikkien, kaikkein; lukeessa, lukeissa.

Konsonanterna.

23. Ett finskt ord kan icke sluta med flere än en konsonant. Om tvänne konsonanter komma att stå i slutet bortlemnas den förra af dem. Exr. kysymykse, kysymys; lupaukse, lupaus. Detsamma gäller äfwen om stafwelse, utom att i slutet af ordets första stafwelse k, t, p, s kunna stå efter l, n, r. Exr. kirkko; kantta; vartta; myrsky; kelkka.

Undantag. Af ht och i verba på tsen bortfaller den sednare konsonanten. Exr. yhte, yhtä; ansaitseen, ansaita, ansainnut.

24. En stafwelse, som slutar med vokal, kallas öppen; en stafwelse, som slutar med konsonant, kallas sluten.

25. Om någon af de hårda konsonanterna, k, t, p, börjar en kort öppen stafwelse, som genom böjning blir sluten, så måste dessa konsonanter förmildras.

26. K.

a) k bortfaller. Exr. kukka, kukan; kirkko, kirkon.

b) k efter n blir g. Exr. Aurinko, auringon; kaupunki, kaupungin.

Anm. Efter l, r, då i eller e följer, samt efter h, då e följer kan k förmildras till j. Exr. kulke, kulen och kuljen; särke, sären och särjen. I några ord plägar k äfwen förmildras till v. Exr. Luku, luvun; suku, suvun.

27. T.

a) T efter t, bortfaller. Exr. Aitta, aitan. Otta, otan.

b) T efter l, n, r, blir l, n, r. Exr. Peltö, pellon; parta, parran; kanta, kannan.

c) T i öfriga fall blir d. Exr. Pata, padassa; tahto, tahdon.

28. P.

a) P efter p bortfaller. Exr. Seppä, sepälle; riippu, ripun.

b) P efter m blir m. Exr. Lampe, lammessa; kampa, kamman.

c) P i öfriga fall blir v. Exr. Tupa, tuvasta; repi, revin.

29. De hårda konsonanterna förmildras icke efter s; k förmildras ej heller efter t. Exr. Käske, käsken; osta, ostan; piispa, piispan; itku, itkun.

30. De hårda konsonanterna förmildras äfven, om de börja bindstafwelsen till flerstafwiga nominalstammar, hwilkas bindvokal med pluralis i bildar distong. Exr. Harakka, harakoita; kurikka, kurikoita.

31. Bindkonsonanten t, om den föregås af vokal eller l, n, r öfvergår till s hos nomina, i hwilka bindvokalen e bortfallit eller förändrats till i. Exr. Hyvvyte, hyvvyys; kante, kansi; jälte, jälsi; varte, varsi.

32. Bindkonsonanten t, om den föregås af två vokaler eller l, n, r öfvergår till s framför imperfektums i. Exr. Pyytä, pyysin; puhalta, puhalsin; kääntä, käänsin; kumarta, kumarsin. T fan i dessa ord äfven bibehålles. Exr. puhalti, kumarti, käänti.

33. Framför t, d, n öfvergår k till h. Exr. Teke, tehtiin, tehdä, tehnyt.

34. H öfvergår till k framför s. Exr. Yhte, yksi, kahte, kaksi.

35. T framför n asfimileras till n. Exr. haravoit-sen, haravoinnut; vuotena, vuonna.

36. N asfimileras med föregående l, r, s till l, r, s. Exr. Tulen, tullut; puren, purrut; pesen, pessyt.

37. M blir n framför ändelser, som börja med t, samt i slutet af orden. Exr. Lume, lunta; avaima, avain.

S flerstafwiga verba på nen förvandlas bindkonsonanten n framför k och t till t. Pakenen, paeta, paetkoon.

C. Declination.

38. Nomina hafwa i finflan 15 kasus.

Ändelser.

Kasus.	Sing.	Plur.
Nominativus	—	-t
Genitivus	-n	-en
Partitivus	a, ä, -ta, -tä	-ia, -iä, -ita, -itä
Accusativus	-n	-t
Inessivus	-ssa, -ssä	-issa, -issä
Elativus	-sta, -stä	-ista, -istä
Illativus	-h-n	-ih-n
Adessivus	-lla, -llä	-illa, -illä
Ablativus	-lta, -ltä	-ilta, -iltä
Allativus	-lle	-ille
Abessivus	-tta, -ttä	-itta, -ittä
Translativus	-ksi	-iksi
Cesivus	-na, -nä	-ina, -inä
Comitativus	-ne	-ine
Instruktivus	-n	-in

39. För att declinera ett ord, måste man känna dess stam, efter hwilka sedan ändelserna fogas. Stammen finnes sålunda, att från genitivus sing. ändelsen bortlemnas samt bindkonsonanten, om den blifwit förmildrad, återställes.

40. Kasus partitivus har till ändelse a, ä. I stammarne på e har partitivus sing. ändelsen ta, tä, äfvensom efter två vokaler i stammen. Exr. Talo, taloa, taloja. Mylly, myllyä, myllyjä. Riihe, rihtä, rihiä. Hevose, hevosta, hevosiä. Puu, puuta, puita. Suo, suota, soita.

Anm. I superlativerna och i karitiva adjektiverna bildas partitivus sing. wanligast sålunda, att ta, tä, fättes till nominativus. Exr. isoin, isointa; viaton, viatonta.

41. Genitivus plur. bildas från partitivus plur. sålunda, att partitivens a, ä förvandlas till en. På samma sätt kan genit. plur., utom i enstafwiga ord, bildas äfwen från partitivus sing., hwarwid e efter annan vokal än i blir i och sammandrages med föregående vokal. Exr. koiria, koirien; koiraa, koiraan, koirain. Hevosia, hevosten, hevosta, hevosten.

42. Kasus illativus får emellan h-n den vokal, som kommer att stå framför h. Från illativus ändelse bortlemnas vanligen h och de båda korta stafwelferna sammandrages till en lång. Exr. Mylly, myllyhyn, myllyyn; tupa, tupahan, tupaan.

Unm. Från ändelsen i illativus måste h bortlemnas, om ordets bindkonsonant är h; efter lång vokal deremot måste h kvarstå. Exr. Puutarha, puutarhaan; puu, puuhun.

43. I karitiva adjektiver och superlativer kan essivus äfwen bildas sålunda, att ändelsen sättes till nominativus. Exr. Onneton, onnetonna, vanhin, vanhinna.

Nomina kontrakta.

44. Flerstafwiga nominalstammar, i hwilka de båda första vokalerna äro desamma, men åtskilda genom ett h, bortlemna i nominativus sing. bindvokalen, hwarefter h i en del stammar förvandlas till s, i andra till aspiration. Exr. vieraha, vieras; venehe, vene; rukihhi, ruis.

45. I de öfriga kasus bortlemnas vanligen h och de båda korta stafwelferna sammandrages till en lång. Exr. vierahan, vieraan; venehen, veneen.

46. Kasus illativus får i nomina kontrakta ändelsen sen. Exr. huone, huonesen.

77. Partitivus sing. bildas i nomina kontrakta sålunda, att ändelsen ta, tä sättes till nominativus, hwarwid

aspiration framför t blir t. Ex. vieras, vierasta, vene, venettä.

Num. Äfwen esšivus kan i nomina kontrakta bildas sålunda att ändelsen fogas till nominativus, hvarvid aspiration framför n blir n. Ex. vieras, vierasna, kevä, kevännä.

Num. I finskan förekomma äfven sådana nomina kontrakta, i hvilka de båda sista vokalerna äro olika och följa efter hvarandra, den sednare alltid a, ä, den förra oftast e. Deras sammandragning sker sålunda att den sednare vokalen blir lik den föregående. Ex. Pimeä, pimee.

48. I anseende till bindvokalens beskaffenhet kunna nomina i finskan hänföras under sex skilda klasser.

1. klassen. De stammar, som hafwa distong eller lång vokal till bindvokal. Ex. työ, yö, tie, suo, puu, pää,

2. De stammar, hvilkas bindvokal är oföränderlig (o, ä, ö, y). Ex. heikko, katto, perintö, itku, käsky.

3. De stammar, hvilkas bindvokal är a, ä. Ex. korva, koira, leipä, kenkä.

4. De stammar, hvilkas bindvokal är i. Ex. Äiti, täti, oppi, tuomari.

5. De stammar, hvilkas bindvokal är e. Ex. Mäki (-e), ovi (-e), käsi (-e), vuosi, (-e), talvi (-e), siemen, tytär.

6. Nomina kontrakta. Ex. Eväs, sairas, terve, huone, puhe.

Sing.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.
Nom.	pää	talo	tupa	täti	hevonen	vieras	vene
Part.	päätä	taloa	tupaa	tätiä	hevosta	vierasta	venettä
Gen.	pään	talon	tuvan	tädin	hevosen	vieraan	veneen
Accus.	pään	talon	tuvan	tädin	hevosen	vieraan	veneen
Genes.	päässä	talossa	tuvassa	tädissä	hevosessa	vieraassa	veneessä
Elat.	päästä	talosta	tuvasta	tädistä	hevosesta	vieraasta	veneestä
Allat.	päähään	taloon	tupaan	tätiin	hevoseen	vieraaseen	veneeseen
Abes.	päällä	talolla	tuvalla	tädillä	hevosella	vieraalla	veneellä
Ablat.	päältä	talolta	tuvalta	tädiltä	hevoselta	vieraalta	veneltä
Allat.	päälle	talolle	tuvalle	tädille	hevoselle	vieraalle	venelle
Abes.	päättä	talotta	tuvatta	tädittä	hevosetta	vieraatta	veneettä
Transl.	pääksi	taloksi	tuvaksi	tädiksi	hevoseksi	vieraaksi	veneeksi
Essiv.	päänä	tulona	tupana	tätinä	hevosena	vieraana	veneinä
Romit.	pääne	talone	tupane	tätine	hevosene	vieraane	veneene
Inftr.	pään	talon	tuvan	tädin	hevosen	vieraan	veneën
Plur.							
Nom.	päät	talot	tuvat	tädit	hevokset	vieraat	veneet
Part.	päitä	taloja	tupia	tätiä	hevosia	vieraita	veneitä
Gen.	päitten } päiden }	talojen } taloin }	tupien } tupain }	tätien	hevosten } hevosten }	vieraitten } vieraiden }	veneyitten } veneyiden }
Accus.	päät	talot	tuvat	tädit	hevokset	vieraat	veneet
Genes.	päissä	taloissa	tuvissa	tädissä	hevosissa	vieraissa	veneissä
Elat.	päistä	taloista	tuvista	tädistä	hevosista	vieraista	veneistä
Allat.	päihin	taloihin	tupiin	tätihin	hevosijn	vieraisin	veneisiin
Abes.	päillä	taloilla	tuvilla	tädillä	hevosilla	vierailla	veneillä
Ablat.	päiltä	taloilta	tuvilta	tädiltä	hevosilta	vierailta	veneltä
Allat.	päille	taloille	tuville	tädille	hevosille	vieraalle	venelle
Abes.	päittä	taloitta	tuvitta	tädittä	hevositta	vieraatta	veneettä
Transl.	päiksi	taloiksi	tuviksi	tädiksi	hevosiksi	vieraiksi	veneiksi
Essiv.	päinä	taloina	tupina	tätinä	hevosina	vieraina	veneinä
Romit.	päine	taloine	tupine	tätine	hevosine	vieraine	veneine
Inftr.	päin	taloin	tuvin	tädin	hevosten	vierain	venein

49. Af sammanfatta ord böjes allenast det fifta. Ex. Suusana, suusanan, suusanasta o. f. w.

Komparation.

50. I nominativus sing. har komparativus ändelsen mpi, som sättes till stammen i positivus. Exr. huone, huonompi; iso, isompi.

51. De öfriga kasus få i komparativus mpa eller mpä, emellan kasusändelserna och ordets stam. Exr. Huono, huomman; nuori, nuoremalta.

52. I tvåstafwiga ord förvandlas vokalerna a, ä framför komparativens ändelse till e. Exr. Vanha, vanhemi; nöyrä, nöyremmän.

53. Nominativus sing. har i superlativus ändelsen in. Exr. Huono, huonoin; iso, isoin.

54. De öfriga kasus få i superlativus impa, impä emellan kasusändelserna och ordets stam. Exr. Huono, huonoimman, iso, isoimman.

55. Vokalerna a, ä, e, i, bortlemnas framför superlativens i. Exr. Syvä, syvin kuiva, kuivin; leveä, leveimmän.

Räkneorden.

56. De enkla räkneorden äro i sinifkat 13. De särskilda kasus af ordningstalen bildas sålunda, att ändelsen nte sättes till det motsvarande kardinaltalets stam. Till den sålunda erhållna stammen fogas sedan kasusändelserna. Exr. Viisi (viite), viidennen; neljä, neljäs, neljännän.

Anm. Yksi har till ordningstal ensimäinen, kaksi har toinen. I kolme förvandlas e till a Exr. kolmas, kolmannän.

57. De jemna tio-hundra-tusentalen o. s. w. bildas genom sammansättning från de enkla räkneorden sålunda, att i kardinaltalen det ord, som anger tio-hundra-tusentalet sättes i kasus partitivus. I dessa böjes det sammansatta talets begge ord. Exr. Kolmekymmentä, neljäkymmentä, kolmannelle kymmenennelle neljälle kymmenelle.

58. Talen emellan de jemna tiotalen uttryckas sålunda, att det ord, som anger tiotalet sättes i kasus partitivus. I dessa böjes blott enhetstalet. Exr. kaksitoista; neljätoista; kahdellatoista, neljälletoista.

59. I de ord, som öfverstiga ett hundra, ett tusen sättes sata, tuhat främst och böjes icke. Exr. satakolme, satakolmelle, satakolmannelle.

60. D. Pronomen.

Personalpronomina:

	Singularis.			Pluralis.		
Nom.	minä	sinä	hän	me	te	he
Part.	minua	sinua	häntä	meitä	teitä	heitä
Gen.	minun	sinun	hänen	meidän	teidän	heidän
INES.	minussa	sinussa	hänessä	meissä	teissä	heissä.

o. f. w.

Demonstrativa:

	Singularis.			Pluralis.		
Nom.	tämä	tuo	se	nämät	nuot	ne
Part.	tätä	tuota	sitä	näitä	noita	niitä
Genit.	tämän	tuon	sen	näiden } näitten }	noiden } noitten }	niiden } niitten }
INES.	tässä	tuossa	siinä	näissä	noissa	niissä
Elat.	tästä	tuosta	siitä	näistä	noista	niistä
Illat.	tähän	tuohon	siihen	näihin	noihin	niihin
Abesf.	tällä	tuolla	sillä	näillä	noilla	niillä
Ablat.	tältä	tuolta	siltä	näiltä	noilta	niiltä.

o. f. w.

Relativa:

	Singularis.		Pluralis.	
Nom.	joka, hwilken	jompi, hwilken-dera	jotka	jommat
Part.	jota	jompaa	joita	jompia
Genit.	jonka	jomman	joiden } joitten }	jompien } jompain }
INES.	jossa	jommassa	joissa	jommissa

o. f. w.

61. Till joka är stammen jo, hwartill partifeln ka fogas i alla kasus, der ändelsefällägget utgöres blott af en bokstaf. Jompi böjes som komparativus.

Interrogativa:

	Singularis.			Pluralis.		
Nom.	kuka	mikä	ken	kutka	mitkä	ketkä
Part.	kuta	mitä	ketä	kuta	mitä	keitä

o. f. w.

62. Kuka, mikä, ken hafwa till stammar ku, mi, ke. Partifeln ka, kä fogas till ändelsen, då den består blott af en bokstaf. Ken heter i genit. sing. kenen. Pron. interrogativum är äfwen kumpi, hwilkendera?, som böjas liksom jompi.

63. Reflexivum: Itse, sjelf, som icke böjes, om det står framför sitt hufwudord, men efter hufwudordet böjes det i alla kasus, utom genit. och accusat. Ex. Sitä valtaa ei ole itse maaherrallakaan. Sitä valtaa ei ole maaherralla itselläkään. Itse står i singularis äfwen som bestämning till en pluralis. Ex. Ei isännillä itselläkään ole rahaa lainata.

64. Indefinita: a) Joku, någon, sammansatt af jo, och ku, hwilka båda böjas. Ex. jotakuta, jonkun, jollekulle.

b) Jompikumpi, hwilkendera som helst, sammansatt af jompi och kumpi hwilka båda böjas. Ex. Jompaa-kumpaa, jommankumman.

c) Jonkin, dock någon, kukin, mikin, en hwar i hwilka jo, ku, mi, böjas på wanligt sätt och partifeln kin fogas efter. Ex. Jotakin, kutakin, mitäkin, jollakin, kullakin, milläkin.

d) Kukaan, mikään, någon, i hwilka ku, mi, ken böjas på wanligt sätt och partifeln kaan, kään efterfogas. Ex. kutakaan, mitäkään, ketäkään. Kukaan, mikään,

ken användes i förnekade och frågesatser äfvensom i satser, hwilka uttrycka twifwel.

- e) Jokainen, hwarje, böjes som nomina på *nen*.
- f) Joka, hwarje, är oböjligt.
- g) Muutama, någon, eräs, en wiß.
- h) Molemmat, båda, molempia, o. s. w.
- i) Sama, denjamme.
- k) Muu, en annan.
- m) Kaikki, all, alla, kaikkea, kaiken.

Suffixerna:

65. Suffixerna eller anhangspronomina swara mot andra språks pronomina possessiva.

	I pers.	II pers.	III pers.
	-ni	-si	} nsa, nsä hans, hennes, deß, deras, sin, sitt, sina.
Sing.	min, mitt, mina	din, ditt, dina	
	-mme	-nne	
Plur.	wår, wårt, wåra	eder, edert, edra	

66. Genitivus af 3:dje persons pronomen utsättes jemte suffixen, om pronominet ej har afseende på satsens subjekt. Hwilar tonwigtten på pronominet, utsättes äfwen genitivus af de öfriga pronominerna.

67. Då pronomen possessivum står som predikatsfyllnad till verb. olla, användes alltid genitivus af personalpronomen. Ex. kirja on minun.

68. Då ett nomen bestämmes af flere personalpronomina, rättar sig suffixen efter det sista pronominet, Ex. minun ja sinun kirjasi.

69. Wid suffixernas fogande till orden är widare att märka:

a) I nominativus sing. begagnas ordets stam, då suffix tillägges.

b) Kasus translativus får ändelsen kse framför suffix.

c) Om ordet, till hwilket suffix fogas, slutar med konsonant, så bortfaller denna framför suffixet.

d) Suffixerna verka icke konsonantförmildring.

70. För tredje person finnes äfwen suffixet -h-n, emellan hwilka bokstäfver sättes den framför h stående vokalen, hvaraf h plägar bortlemnas och sammandragning verkställas liksom i kasus illativus. Ex. pojat lukevat läksyjään.

E. Verbum.

71. Verbum finitum har i finstan fem modus:

a) Indikativus, uttryckande handlingen såsom verklig;
 b) Potentialis, uttryckande handlingen såsom möjlig;
 c) Konditionalis, uttryckande handlingen såsom villkorlig;
 d) Optativus, uttryckande handlingen såsom önskad eller medgifwen;
 e) Imperativus, uttryckande handlingen såsom befalld.

72. Infinitiverna och participierna, hwilka hafwa nominalböjning, bilda verbum infinitum. Infinitiverna äro fem, hwilka dock icke förekomma i alla kasus. Participierna böjas fullständigt. Personaländelserna i verbum finitum äro:

Singularis: Pluralis:

1 pers. n	mme
2 pers. t	tte
3 pers. —	vat, vät.

73. Tempora i modus indikativus äro: presens, (som äfwen har betydelse af futurum), imperfektum; perfektum, plusquamperfektum.

74. Stammen erhåller i presens inga andra tillägg än personaländelserna. 3:dje person singularis bildas genom bindvokalens förlängning. Om stammen slutar med två vokaler, är 3:dje person sing. lika med stammen.

75. Det nekande presens bildas genom nekningsverbet och stammen till det verbum, som skall förnekas. Stammen göres sluten genom aspiration. Ex. En sano, en pyydä.

76. Tempus imperfektum har i emellan personaländelserna och stammen. Ex. Sanoïn, istuïn.

Anm. 3 pers. sing. har i imperfektum ingen ändelse. Ex. Sanoi, istui.

77. Det nekande imperfektum bildas genom nekningsverbet och nominativus af participium II till det verbum, som skall förnekas. Ex. En sanonut, emme muistaneet.

78. Tempus perfektum bildas genom presens af hjälpverbet olen och nominativus af verbets participium II. Ex. Olen sanonut, en ole sanonut.

79. Tempus plusquamperfektum bildas genom imperfektum af hjälpverbet olen och nominativus af verbets participium II. Ex. Olin kutsunut, en ollut kutsunut.

80. Potentialis har modusändelsen ne, som sättes emellan stammen och personaländelserna. Ex. Saanen, sanonen.

81. Den nekande formen af potentialis bildas genom nekningsverbet och verbets stam, hwarefter modusändelsen ne fogas. Ex. En saane, en sanone.

82. Det sammansatta potentialis bildas genom hjälpverbet lienen och nominativus af verbets participium II. Ex. Lienen saanut, lienen sanonut; en liene saanut, en liene sanonut.

83. Konditionalis har modusändelsen isi, som sättes emellan stammen och personaländelserna. Ex. Istuisin, sanoisin.

Anm. Vokalerna a och ä qvarstå, utom i enstafwiga verba, oförändrade framför konditionalis i. Ex. Ostaisin, myttaisin, saisin, jäisin.

84. Den nekande formen af konditionalis bildas genom neknings verbet och verbets stam, hwarefter modusändelsen isi fogas. Exr. En ostaisi, en muuttaisi.

85. Det sammansatta konditionalis bildas genom hjälpverbet olisin (konditionalis af olen) och nominativus af verbets participium II. Exr. Olisin sanonut, olisin ostanut, en olisi sanonut, en olisi ostanut.

86. Af imperativus användes i sing. wänligen blott 2:dra person, i plur. 1:sta och 2:dra person. 2 person sing. har ingen ändelse, utan användes här blott stammen, som genom aspiration är sluten. Exr. sano, pyydä.

87. 1:sta person plur. har i imperativus ändelsen h-mme, 2:dra person h-tte, emellan hwilka konsonanter sättes den framför h stående vokalen. H bortlemnas wänligen och stafwelserna sammandragas. Emellan stammen och personaländelserna har imperativus modusändelsen ka, kä.

Num. I 2:dra person plur. brukas wänligen i stället för kaatte, kääte en fortare form kaa, kää. Exr. Sano-kaamme, sanokaa, ostakaamme, ostakaa.

88. Nekande imperativus bildas genom imperativus af neknings verbet och verbets stam. I 2:dra pers. sing. är stammen sluten genom aspiration. I plur. fogas part. ko, kö till stammen. Älä anna; älä sano; älkäämme antako, älkää antako; älä mene, älkäämme menkö, älkää menkö.

89. I stället för 3:dje personerna af imperativus användas motsvarande personer af optativus, som äfwen kan anses utgöra supplement till imperativus. Af optativus förefemmer wänligen blott 3 person. I sing. är personaländelsen h-n, i plur. h-t. Modusändelsen är ko, kö. Föröfrigt bildas optativus i likhet med imperativus. Exr. Saakoon, saakoot: sanokoon, sanokoot; älköön sanoko, älkööt sanoko.

90. I nominalmodi sättes först ändelsen för de flilda formerna till stammen, hwarefter sedan kasusändelserna fogas.

91. Ändelserna för de flilda infinitiverna och participierna äro följande:

Infinitivus	I. -ta-, tä-	Participium	I. -va-, -vä-
	II. -te-		II. -nut-, -nyt-
	III. -ma, mä		(stam nehe)
	IV. -mise		
	V. -maise-, mäise		

92. Emellan två enkla vokaler bortfaller t från infinitivändelsen.

Verba kontrakta.

93. I flerstafwiga verbalstammar, hwilkas bindkonsonant är t, som står emellan två enkla vokaler, bortlemnas i presens bindkonsonanten och de båda korta stafwelserna sammandragas till en lång. Ex. Lupata, lupaan; hakkata, hakkaan.

94. I kontrakta såwäl nomina som verba bortlemnas bindvokalen framför i.

95. I verba kontrakta förwandlas bindkonsonanten t till s i imperfektum. Ex. lupasin, hakkasin.

96. Verba kontrakta bortlemna bindvokalen framför stafwelser, som börja med t, k, n. Ex. luvata, luvannut, luvatkoon.

97. Verba kontrakta bortlemna hela bindstafwelsen framför ändelsen isi i konditionalis. Ex. Lupata, lupasin, hakkata, hakkaisin.

		S u b j a k t i v u s.			
Pretens.	Sing.	annan annat antaa annamme annatte antavat	en anna et anna ei anna emme anna ette anna eivät anna	lupaan lupaat lupaa lupaamme lupaatte lupaavat	en lupaa et lupaa ei lupaa emme lupaa ette lupaa eivät lupaa
	Mur.				
Superfettim.	Sing.	annoin annoit anoi	en antanut et antanut ei antanut emme antaneet ette antaneet eivät antaneet	lupasin lupasit lupasi lupasimme lupasitte lupasivat	en luvannut et luvannut ei luvannut emme luvanneet ette luvanneet eivät luvanneet
	Mur.	olen antanut olet antanut on antanut olemme antaneet ollette antaneet ovat antaneet			
Pretettim.	Sing.	olen antanut olet antanut on antanut olemme antaneet ollette antaneet ovat antaneet	en ole antanut et ole antanut ei ole antanut emme ole antaneet ette ole antaneet eivät ole antaneet	olen luvannut olet luvannut on luvannut olemme luvanneet ollette luvanneet ovat luvanneet	en ole luvannut et ole luvannut ei ole luvannut emme ole luvanneet ette ole luvanneet eivät ole luvanneet
	Mur.				
Plusquamperfett.	Sing.	olin antanut olit antanut oli antanut olimme antaneet olitte antaneet olivat antaneet	en ollut antanut et ollut antanut ei ollut antanut emme olleet antaneet ette olleet antaneet eivät olleet antaneet	olin luvannut olit luvannut oli luvannut olimme luvanneet olitte luvanneet olivat luvanneet	en ollut luvannut et ollut luvannut ei ollut luvannut emme olleet luvanneet ette olleet luvanneet eivät olleet luvanneet
	Mur.				

		Potentialis.			
	Inf. potent.	Sing. antane antanet antane antane antane antane antane antane antane	en antane et antane ei antane emme antane ette antane eivät antane	luvannen luvannet luvannee luvannemme luvannette luvannevat	en luvanne et luvanne ei luvanne emme luvanne ette luvanne eivät luvanne
	Inf. potent.	Sing. lienen antanut lienet antanut lience antanut liennemme antaneet liennette antaneet lienevät antaneet	en liene antanut et liene antanut ei liene antanut emme liene antaneet ette liene antaneet eivät liene antaneet	lienen luvannut lienet luvannut lience luvannut liennemme luvanneet liennette luvanneet lienevät luvanneet	en liene luvannut et liene luvannut ei liene luvannut emme liene luvanneet ette liene luvanneet eivät liene luvanneet
	Inf. tend.	Sing. antaisin antaisit antaisi antaisimme antaisitte antaisivat	en antaisi et antaisi ei antaisi emme antaisi ette antaisi eivät antaisi	lupaisin lupaisit lupaisi lupaisimme lupaisitte lupaisivat	en lupaisi et lupaisi ei lupaisi emme lupaisi ette lupaisi eivät lupaisi
	Inf. tend.	Sing. olisin antanut olisit antanut olisi antanut olisimme antaneet olisitte antaneet olisivat antaneet	en olisi antanut et olisi antanut ei olisi antanut emme olisi antaneet ette olisi antaneet eivät olisi antaneet	olisin luvannut olisit luvannut olisi luvannut olisimme luvanneet olisitte luvanneet olisivat luvanneet	en olisi luvannut et olisi luvannut ei olisi luvannut emme olisi luvanneet ette olisi luvanneet eivät olisi luvanneet
	Inf. tend.	Sing. olisin antanut olisit antanut olisi antanut olisimme antaneet olisitte antaneet olisivat antaneet	en olisi antanut et olisi antanut ei olisi antanut emme olisi antaneet ette olisi antaneet eivät olisi antaneet	olisin luvannut olisit luvannut olisi luvannut olisimme luvanneet olisitte luvanneet olisivat luvanneet	en olisi luvannut et olisi luvannut ei olisi luvannut emme olisi luvanneet ette olisi luvanneet eivät olisi luvanneet

Impcrati- uus.	— anna antakaamme antakaa	— älä anna älkäämme antako älkää antako	— lupaa lupakaamme lupakaa	— älä lupaa älkäämme luvatko älkää luvatko
Impcrati- uus.	— anna antakaamme antakaa	— älä anna älkäämme antako älkää antako	— lupaa lupakaamme lupakaa	— älä lupaa älkäämme luvatko älkää luvatko
Opta- tiuus.	antakoon antakoot	älköön antako älkööt antako.	luvatkoon luvatkoot	älköön luvatko älkööt luvatko
I.	antaa antaaksi		luvata luvataksi	
II.	Suef. antaessa Sufr. antaen		Suef. luvatessa Sufr. luvaten	
III.	Nom. antama Gen. antaman Suef. antamassa o. f. w.		Nom. lupaama Gen. lupaaman Suef. lupaamassa o. f. w.	
IV.	Nom. antaminen Part. antamista o. f. w.		Nom. lupaaminen Part. lupaamista o. f. w.	
V.	Suef. Plur. antamaisilla		lupaamaisilla	
Participium.	Nom. antava Gen. antavan o. f. w.		Nom. lupaava Gen. lupaavan o. f. w.	
II.	Nom. antanut Gen. antaneen o. f. w.		Nom. luvannut Gen. luvanneen	

98. Stammen till verbets impersonella form, det så kallade passivum, är ta, tä, som sättes till stammen i aktivum, framför hwilken ändelse bindvokalen (verba på e och kontrakta) förändras liksom i aktivum framför stafwelser, som börja med t. Härtill kommer följande förändringar:

a) passiva ändelsens t fördubblas emellan två enkla vokaler. Ex. leipo, leivotta.

b) enkelt a, ä framför passivets t förvandlas till e. Ex. kaiva, kaivetta; käätä, käännettä; anta, annetta.

99. Personaländelsen i passivum är h-n, emellan hwilka bokstäfwer kommer den framför h stående vokalen. H bortlemnas och de båda korta stafwelserna sammandragas till en lång.

100. Passiva stammens t för mildras alltid i presens.

101. Participium II har i passivum ändelsen u, y, framför hwilken ändelse a, ä bortfalla. Ex. Sano, sannottu; kaiva, kaivettu; anta, annettu.

102. De särskilda modus och tempora i passivum bildas föröfrigt i likhet med motsvarande former i aktivum. De passiva formerna af infinitiverna brukas sällan, undantagandes inessivus af infinitivus II.

Indif. pres.	Annetaan	ei anneta	Luvataan	ei luvata
Indif. imperf.	annettiin	ei annettu	luvattiin	ei luvattu
Indif. perf.	on annettu	ei ole annettu	on luvattu	ei ole luvattu
Indif. plusq.	oli annettu	ei oltu annettu	oli luvattu	ei oltu luvattu
Inf. potent.	annettaneen	ei annetane	luvattaneen	ei luvattane
Comm. potent.	lienee annettu	ei liene annettu	lienee luvattu	ei liene luvattu
Inf. kond.	annettaisiin	ei annettaisi	luvattaisiin	ei luvattaisi
Comm. kond.	olisi annettu	ei olisi annettu	olisi luvattu	ei olisi luvattu
Optat.	annettakoon	älkään annettako	luvattakoon	älkään luvattako
Part. I.	annettava		luvattava	
Particip. II.	annettu		luvattu	

1840	1841	1842	1843	1844	1845	1846	1847	1848	1849	1850
1851	1852	1853	1854	1855	1856	1857	1858	1859	1860	1861
1862	1863	1864	1865	1866	1867	1868	1869	1870	1871	1872
1873	1874	1875	1876	1877	1878	1879	1880	1881	1882	1883
1884	1885	1886	1887	1888	1889	1890	1891	1892	1893	1894
1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903	1904	1905
1906	1907	1908	1909	1910	1911	1912	1913	1914	1915	1916
1917	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927
1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938
1939	1940	1941	1942	1943	1944	1945	1946	1947	1948	1949
1950	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957	1958	1959	1960
1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971
1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982
1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993
1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037
2038	2039	2040	2041	2042	2043	2044	2045	2046	2047	2048
2049	2050	2051	2052	2053	2054	2055	2056	2057	2058	2059
2060	2061	2062	2063	2064	2065	2066	2067	2068	2069	2070
2071	2072	2073	2074	2075	2076	2077	2078	2079	2080	2081
2082	2083	2084	2085	2086	2087	2088	2089	2090	2091	2092
2093	2094	2095	2096	2097	2098	2099	2100	2101	2102	2103
2104	2105	2106	2107	2108	2109	2110	2111	2112	2113	2114
2115	2116	2117	2118	2119	2120	2121	2122	2123	2124	2125
2126	2127	2128	2129	2130	2131	2132	2133	2134	2135	2136
2137	2138	2139	2140	2141	2142	2143	2144	2145	2146	2147
2148	2149	2150	2151	2152	2153	2154	2155	2156	2157	2158
2159	2160	2161	2162	2163	2164	2165	2166	2167	2168	2169
2170	2171	2172	2173	2174	2175	2176	2177	2178	2179	2180
2181	2182	2183	2184	2185	2186	2187	2188	2189	2190	2191
2192	2193	2194	2195	2196	2197	2198	2199	2200	2201	2202
2203	2204	2205	2206	2207	2208	2209	2210	2211	2212	2213
2214	2215	2216	2217	2218	2219	2220	2221	2222	2223	2224
2225	2226	2227	2228	2229	2230	2231	2232	2233	2234	2235
2236	2237	2238	2239	2240	2241	2242	2243	2244	2245	2246
2247	2248	2249	2250	2251	2252	2253	2254	2255	2256	2257
2258	2259	2260	2261	2262	2263	2264	2265	2266	2267	2268
2269	2270	2271	2272	2273	2274	2275	2276	2277	2278	2279
2280	2281	2282	2283	2284	2285	2286	2287	2288	2289	2290
2291	2292	2293	2294	2295	2296	2297	2298	2299	2300	2301
2302	2303	2304	2305	2306	2307	2308	2309	2310	2311	2312
2313	2314	2315	2316	2317	2318	2319	2320	2321	2322	2323
2324	2325	2326	2327	2328	2329	2330	2331	2332	2333	2334
2335	2336	2337	2338	2339	2340	2341	2342	2343	2344	2345
2346	2347	2348	2349	2350	2351	2352	2353	2354	2355	2356
2357	2358	2359	2360	2361	2362	2363	2364	2365	2366	2367
2368	2369	2370	2371	2372	2373	2374	2375	2376	2377	2378
2379	2380	2381	2382	2383	2384	2385	2386	2387	2388	2389
2390	2391	2392	2393	2394	2395	2396	2397	2398	2399	2400

Suom. kiel. 3.
Kockström

KANSALLISKIRJASTO-KANSALLISKOKOELMA

120 102 0589

x

